ANT

Haftalık Dergi • 17 Haziran 1969 • Sayı 129 • 125 kuruş

BU ZULMÜN HESABI SORULACAK

HAFTANIN NOTLARI

8 haziran

Açlık Mitingi!

■ Çilekeş doğu halkı Hakkâri'de ikinci «Açlık ve Sefalet Mitingi'ni yapmıştır. Devrimci Doğu Kültür Ocağı, miting için yayınladığı «Daha susacak mısınız?» başlıklı çağrıda «Devrim adına, devrimcilik adına, yarının mutlu, aydınlık ve özgür Türkiye'sinin müzelerinde birer ihanet belgesi olarak ibretle seyredilecek aşağılık jurnallerle, adi suçlamalarla halkın ekmek, bağımsızlık uğruna ve ölümüne sürdürdüğü kavgasını bürokratik küçük burjuvazinin hain ve sinsi ellerine, şovenizmine ve çıkarcılığına bırakarak cunta hayalleriyle romantik ihtilal rüyalarıyla ortalığı toza dumana katan şarlatanlar! İşte açlıktan kırılan yığınlar. İşte her hücresi çürümüş kahırlı bir düzen.» denilmektedir. Mitingte konuşmacılar iktidarları şiddetle suçlayarak, «Çukurca ilçesi ikinci bir utanç duvarıdır. Bu utanç duvarının bulunduğu ülkede başbakanlık, köyişleri bakanlığı, ve bayındırlık bakanlığı yapan kişilerin yapacağı en doğru şey istifa etmeleridir» demişler, eski Hakkâri Belediye Başkanı da elinde idamlar için kullanılan ilmikli sicim ve bir yatakla kürsüye gelerek «Miting için validen izin almaya gittiğimde, bana nereye kadar gideceğimiz soruldu. ben de kendilerine «ölüme kadar» dedim İdam edeceklerse, işte ip, hapse atacaklarsa işte yatak!» demiştir

Şövalye Sülü ve Madonna Nazmiye!

Ardında karmakarışık bir İtalya bırakıp dört günlük bir resmi ziyaret için karmakarışık Türkiye'ye gelen İtalya Başbakanı Mariano Rumor, taktığı «Şövalye» nişanı ile farkında olmadan Süleyman Demirel'e yıllardır aradığı asaleti de vermiştir... Bir zamanların «Çoban Sülü»sü, artık şövalyedir ve asil olmuştur! Ekonomisinin geleceği pek parlak görünmeyen İtalya da öteki emperyalist ülkeler gibi yeni pazarlar aramaktadır. Türkiye, İtalya için mevcut, fakat gümrük kapıları ötekilere kıyasla bir parça kapalı bir pazardır. Üstelik, Volvo montaj sanayiinin yatması üzerine İtalya için bu işi Fransa'nın Renault firmasına kaptırma tehlikesi de vardır. Rumor, açılacak krediler ve vaadlerle yeni bir otomobil montaj sanayii kurmanın mümkün olduğunu Türkiye'ye hareketinden çok önce öğrenmiş ve kafasında tasarladığı planı başarı ile uygulamıştır. Öte yandan emperyalizm kölesi İran Şahı'nın 50 yaşındaki başbakanı Emir Abbas Huveyda da, resmi bir ziyarette bulunmak üzere Türkiye'ye gelmiştir. Demirel - Huveyda görüşmelerinin ağırlık noktasını CENTO ve RCD çerçevesinde petrol ve karayolu ulaşımında işbirliği teşkil edecek, özellikle emperyalizmin petrol tröstleri ve diğer çıkarları için pazarlıklar, anlaşmalar yapılacaktır.

9 haziran

Callas Skandalı!

■ Ünlü soprano Maria Callas'ın film çevirmek üzere Türkiye'de bulunduğu bir sırada Kürşad'ın ömür boyu iftiharla anacağı skandallar birbirini kovalamıştır. Nevşehir'de yanındaki silahlı muhafızları yetmiyormuş gibi, vilayetin görevlendirdiği resmi polisler tarafından da korunan Callas'ın oteline Türk gazetecileri alınmamıştır. Nevşehir Valisi ile vilayet ileri gelenlerini otelin roof'unda karşılayan Callas, ayağına gelen Turizm ve Tanıtma Bakanı Kürşad'ı kabul etmemiştir. Kürşad bu

Nihat Kürşad ve Callas

skandal karşısında görevinden istifa edeceğine, büyük bir fütursuzlukla Anadolu Ajansı'na demeçler verip olayı tevil etmeğe kalkışmıştır. Callas'ın film çevirdiği otel ve çevresinin bir Fransız üssü haline getirilmesi, hiçbir izin almadan Fransız vatandaşlarının silahlı muhafızlık görevi yapmaları da devletin itibarına büyük darbe vurmuştur.

CIA'nın marifeti

■ Eski Bağdat Valisi Emekli General Mithat Hac Sırrı, Irak radyo - televizyonunda bir konuşma yaparak CIA hesabına nasıl çalıştığını açıklamıştır. Sırrı, Amerikan ajanlarının Irak'a girişlerini kolaylaştırmak için yıkıcı bir blok kurulması yolunda gösterdiği faaliyeti bütün ayrıntılarıyla anlatmıştır. Böylece CIA'nın gösterdiği casusluk ve yıkıcılık faaliyeti bir kere daha sabit olmuştur.

Doğan Yugoslavya'da

■ Karikatürist arkadaşımız Ferruh Doğan, uluslararası «yazısız karikatürler» bienaline katılmak üzere Yugoslavya'nın Ljubljana şehrine hareket etmiştir. İlk defa bu yıl düzenlenen bienale çeşitli ülkelerden katılan 55 karikatüristten 15'nin eserleri jüri tarafından seçilmiştir. F. Doğan 15 karikatüristten biri olarak Bienal'de Türkiye'yi temsil etmektedir.

TV'ye baskın

■ İstanbul Teknik Üniversitesi televizyonunun kapanış programı, bir kısım gençler tarafından molotof kokteylleri atılarak protesto edilmiştir. Gençler gelen bazı şarkıcılar aleyhinde gösteri yapmışlar ve bu şarkıcıların özel otomobillerinin lastiklerini patlatmışlardır. Gençlerin «Kapitalistleri eğlendirmek için geliyorsunuz» diye bağırmalarından korkan şarkıcılar, uzun süre yayın odasında mahsur kaldıktan ve programı yarıda kestikten sonra olay yerinden uzaklaşabilmişlerdir.

10 haziran

Cunta'ya tepki

■ Yunanistan halkının faşist cuntaya muhalefeti her geçen gün şiddetlenmektedir. Cunta emekliye ayrılmış olan 15 yüksek rütbeli subayı rejimi devirmek için çalıştıkları iddiasıyla tutuklamıştır. Yunanistan İktisadi Koordinasyon Bakanı Makarezos ise, Paris'i ziyaretinde yüzlerce kişinin protestosu ile karşılanmıştır. Başbakan Papadopulos'u öldürmeye teşebbüs suçundan ölüme mahkum edilen Aleko Panagulis'in hapishaneden kaçması cuntayı çılgına çevirmiş ve başına 17 bin dolar vaadedilen Panagulis birkaç gün sonra yakalanmıştır. Kopenhag'ta bulunan Yunan Direnme Hareketi Lideri Andrea Papandreu, bütün dünya hükümetlerini, Panagulis'in hayatını kurtarmak üzere teşebbüse geçmeğe çağırmıştır. Papandreu, İnsan Hakları Komisyonu'ndan bir temsilcisinin Panagulis'le görüştürülmesini ve yapılan işkenceleri tahkik etmekle görevlendirilmesini de istemiştir. Öte yandan, halen zındanda bulunan ünlü Yunan sanatçısı Teodorakis'in işkenceleri anlatan bir konuşması gizlice banda alınmış ve band sosyalist ülkelerin radyolarında çalınmıştır.

Amerikan gemileri

■ Amerikan 6. Filosu'na bağlı Perry ve Norris adlı iki destroyer 18 Haziran çarşamba sabahı erken saatlerde Boğazlar'dan geçerek Karadeniz'e girecektir. Karadeniz'de dört gün kalacağı öğrenilen gemilerin bu gezisiyle ilgili olarak yapılan açıklamada, iki destroyerin mutad tatbikat için Karadeniz'e açıldıkları ve gerek tonaj, gerek silahları bakımından Montreux Anlaşması'na uygun olduğu ileri sürülmüştür.

Erdost beraat etti

■ Stalin'e ait Marksizm ve Milli Mesele adlı kitaptan dolayı Sol Yayınlar Yönetmeni Muzaffer Erdost hakkında «komünizm propagandası yaptığı» iddiasıyla Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılan dava beraatle sonuçlanmıştır.

11 haziran

Vietkong Hükümeti

■ Güney Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin bir sözcüsü, Güney Vietnam'ın «kurtarılmış bir bölgesinde» geçici bir «İhtilal Hükümeti» kurulduğunu açıklamıştır. Hanoi Radyosu da, Vietkong kontrolu altında bulunan bölgede 6-13 Haziran tarihleri arasında 88 delegenin iştirakiyle yapılan kongrede bu kararın alındığını açıklamıştır. Güney Vietnam Cumhuriyeti Geçici hükümetinin «geçici» niteliği, tamamen komünistlerden kurulu yeni bir hükümetin işbaşına gelmesine kadar faaliyet göstermesi kararı alınmış olmasındandır. Geçici hükümetin başına, Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin başkan yardımcılığı ve genel sekreterliği görevinde bulunan Hyun Tan Phat getirilmiştir. Ulusal Kurtuluş Cephesi Merkez Komitesi Başkanı Nguyen Huu Tho ise «hükümet danışmanlar konseyi» başkanı olmuştur. Başkan Nixon da, 25 bin kişilik Amerikan kuvvetini Vietnam'dan çekmek zorunda kalmış ve bir yandan bu kararı açıklarken, öte yandan da Pasifik'teki Midway Adası'nda kukla Güney Vietnam Cumhurbaşkanı Van Thieu ile görüşmüştür. Halen Paris'te Vietnam Barış Konferansı'na katılan taraflar, Nixon'ın bu konferansı hiçe sayarak Van Thieu'yu muhatap almasının hiçbir etkisi olmayacağına inandıklarını söylemişlerdir. Kuzey Vietnam ve Vietkong, görüşmeden sonra yayınlanan bildiriyi bir «kaba komedi» olarak nitelemişlerdir.

Kırca'nın manevrası

■ Arka arkaya parti değiştiren, zamanına göre «solcu», zamanına göre «sağcı» kesilen GP'li Coşkun Kırca bu defa politikadan da, milletvekilliğinden de çekilmiştir. Feyzioğlu'na gönderdiği mektupta AP'ye övgüler düzen Kırca, siyasi istikbalini pek aydınlık görmediği için kurtuluşu kapağı hariciyeye atmakta bulmuştur. Parlamento böylece bir fırıldak kaybetmiş, hariciye de yeni bir karıştırıcı unsur kazanmıştır. Uğurlu kademli olsun!

Atabeyli'nin macaraları

Belediye başkanı oluşunun birinci yıldönümünü törenle kutlayan İstanbul Belediye Başkanı, daire müdürlerinden birinin kendisine hediye ettigi pastayı «meçhul bir vatandaşın hediyesi» şeklinde göstererek gazetecilere verdiği ziyafette duygulu başkan pozuna bürünmüş ve gözyaşları dökmüştür! Bazı dalkavuk gazeteciler de kendisine methiyeler düzmekte yarış etmişlerdir. Oysa İstanbul Atabey'in başkanlığının birinci yıldönümünde tam bir keşmekeş içindedir. Özellikle gecekondu bölgeleri susuzluktan kıvranır ve teneke kuyrukları yüzlerce metre uzanırken, Atabey kendisinin oturduğu Fındıklı'da, tam Koç Holding'in önünden geçen caddenin ortasına havuz inşa ettirmektedir. Denizin yirmi metre gerisine havuz inşa ettiren belediye başkanı, icraatıyla ne denli öğünse azdır!

12 haziran

Avrupa'da Terör

■ **Yurt içinde öğrenci avı ve kıyımı devam ederken, Avrupa'daki toplumcu Türk öğrencilerine karşı teröre gidilmiştir. Berlin Türk Toplumcular Ocağı'ndan Mustafa Demir, *Ömer Tulgan, Güner Yürek*lik ve Ahmet Solma adındaki öğrencilerle Almanya Öğrenci Federasyonu'ndan Hakkı Keskin'in öğrencilikleri, müfettiş raporlarına dayanılarak Milli Eğitim Bakanlığı kararıyla kaldırılmıştır.**

Savcı hapsini İstedi

■ ANT'ın 82. sayısında yayınlanan «Uşaklığın Ücreti» başlıklı fıkradan dolayı sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmıştır. Kabacalı ve Avukatımız Müşür Kaya Canpolat yazıda suç gören gedikli fetvacı Sahir Erman'ın raporunu reddetmişler, daha sonra Savcı mütalaasını bildirerek Kabacalı'nın 6 yıla kadar hapsini istemiştir. Duruşma savunma için 4 Temmuz'a kalmıştır.

Beraat Etti

■ **Samsun'un Havza ilçesinde düzenlenen Aşıklar Gecesi'nde okuduğu türküde Nazım Hikmet'i övdüğü için, Komünizmle Mücadele Derneği ve Milliyetçi Öğretmenler Derneği'nin ihbarı üzerine hakkında dâva açılan Fermani, Vezirköprü Ağırceza Mahkemesi'ndeki duruşması sonunda *beraat etmiştir. Savcı da,* son duruşmada, Nazım Hikmet'i övmenin suç olmadığını belirtmiştir.**

13 haziran

Meclis toplanamadı

■ CHP'nin «seçim yatırımı» yapmak amacıyla giriştiği teşebbüs üzerine toplantıya çağırılan Millet Meclisi ve Senato, ilan edilene günde gerekli nisap sağlanamadığı için toplanamamış, *gündemdeki ko*nuların ve özellikle üniversite tazminatları ile işçilerin emeklilik tasarılarının kanunlaşması seçimden sonraya kalmıştır. Böylece mecliste mutlak çoğunluğu elinde bulunduran egemen sınıflar partilerine mensup politikacıların «halka karşı» oldukları bir kez daha tescil edilmiştir.

Tunç'un Blöfü

■ **İşçi sınıfını politika dışında tutma ilkesinin şampiyonu Amerikancı Türk İş Sekreteri Halil Tunç'un işçi emekliliği tasarısı kanunlaşmadığı takdirde işçiyi sokağa dökeceği yolunda yaptığı konuşmanın bir blöf olduğu kısa zamanda meydana çıkmıştır. Tunç'un demecine en büyük tepki bizzat Türk İş'in yönetim kurulundan gelmiştir. Türk İş Genel Başkanı Seyfi Demirsoy'un «dolar kaçakçılığından mahkum olması» da, Türk İş'i tam bir «skandallar konfederasyonu» haline getirmiştir.**

Öğretmen kıyımı

■ Muş Lisesi'nin devrimci müdürmuavini Cemal Saygılı ile öğretmen Ali Özcan, öğrenci*lerine devrimci fikirler öğret*tikleri ve devrimci yayınlar okudukları için dörtte bir maaş ile açığa alınmışlardır.

14 haziran

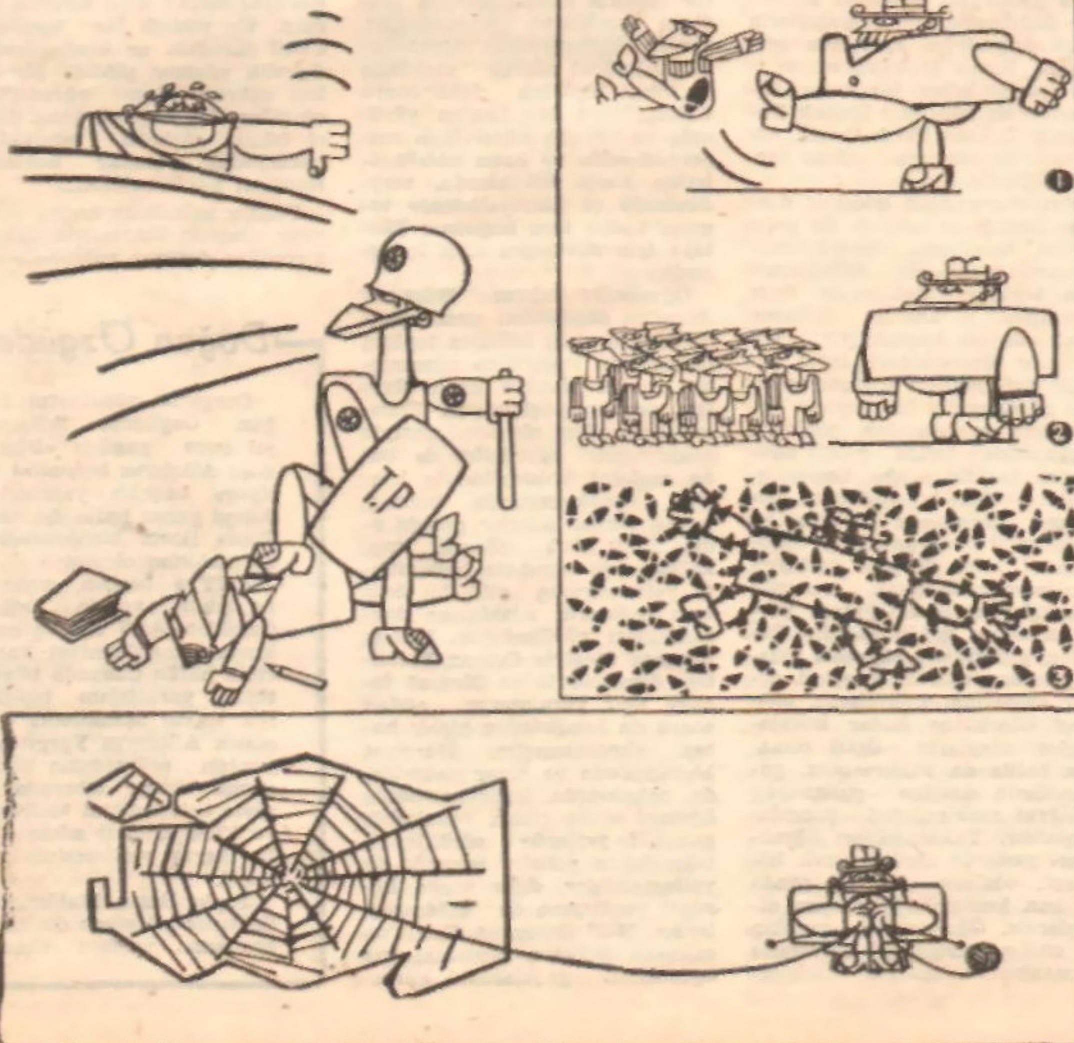
31 Genç tutuklandı

■ **Kanlı üniversite olayları dolayısıyla İstanbul'da 15, Ankara'da 14 gencin tutuklandığı İçişleri Bakanı Sükan tarafından açıklanmıştır. Ayrıca, İstanbul'da sonradan Neşet Eyüp *Yıldırım ve Yusuf* Baha Gürcan adında iki öğrenci daha tutuklanmış, böylece tutuklu sayısı 31'e yükselmiştir. İçişleri Bakanı, bu gençleri, polise karşı gelmek, emniyet kuvvetlerini tahkir etmek, kanuna aykırı toplantı ve yürüyüş yapmakla suçlamıştır. Sükan'ın Adalete intikal etmiş bir konu hakkında konuşması ve gençleri suçlaması, mahkemeye etki yapıcı bir nitelik taşımaktadır. İstanbul'da tutuklanan gençlerden Mehti Bespınar, Sıtkı Coşkun ve Celal Doğan polis zulmüne uğradıkları için adli tıbba müracaat etmiş, adli tıp da dayak yediklerini *tesbit ede*rek kendilerini hastaneye sevketmiştir.**

FIEJ Kongresi

■ Dünya kapitalistlerinden sonra dünyanın en büyük gazete patronları yıllık kongrelerini İstanbul Kültür Sarayı'nda yapmışlardır. Gençliğin burjuva basınına karşı çıkışından adamakıllı tedirgin olduklarını gösteren gazete patronları, çeşitli mesleki konuları görüşmüşlerdir. Türkiye'de sadece bir derginin mensupları hakkında istenen hapis miktarı 300 yıla yaklaşırken, *FİEJ Kongresi,* Çek gazetecilerine «altın kalem» vererek hangi zihniyetin hizmetinde olduğunu göztermiştir.

·GÖZ GÖRE· YALÇIN ÇETİN ·

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Elbette işgal edilir !

BÜTÜN milletin gözleri üzerindeyken, milyonlarca insanı ilgilendiren kanunları görüşmek üzere Türkiye'nin en lüks salonlarında dahi bir araya gelemeyen politika esnafının, üniversite gençliğini suçlamağa ne hakkı var? Gençler bir yıldan beri üni*versite* reformunun *yapılması* için *fiilen* mücadele ediyorlar. Vaadler birbirini kovalıyor, komisyonlar kuruluyor, demeçler veriliyor. Sonuç: sıfıra sıfır, elde var sıfır! Yine aynı soyguncu eğitim düzeni, yine özel okullar, yine CIA ile işbirliği yapan öğretim üyeleri, yine bilimsel araştırmayı bir yana atıp çıkar çevrelerinin bol bahşişli fetvacılığını yapan sözümona profesörler, yine kitap hırsızlıkları, yine ders kitabı vurgunculuğu, yine ortaçağdan kalma medrese zihniyeti! Gençler tabii ki başkaldıracaklar, vaadlerini yerine getirmeyen politika esnafının karşısına dikilecekler, bu uyutmanın, bu riyakârlığın hesabını soracaklardır. Üstelik bu kez yalnız da değiller! Gerçek bir üniversite reformundan yana olan öğretim üyeleri ve asistanlar da onlarla beraber. Eğer vaadedilen reformlar kanunlaştırılmamışsa, eğer üniversite pisliklerden, iğrençliklerden temizlenmemişse, gerçekten özerk ve ulusal bir öğretim kurulu haline getirilmemişse, üniversite iş*gal edilir*.

HEM, gençlere **«kanunsuzluk», «zorbalık», «saldırganlık»** isnad edenler, kendilerinin hangi kanunsuzluk ve zorbalık çukurunda debelendiklerinin farkında değil midirler? Her birinin anayasa düşmanlığını, kanunsuzluğunu bizim yazmamıza, gençlerin *söylemesine de gerek yok. Bu kanunsuzluklar her gün* kendi beyanlarıyla gazete manşetlerinde belgelenmektedir. Anayasanın tüm vatandaşlara eğitim olanakları sağlamasını öngören maddeleri hiçe sayılır, anayasa resmen çiğnenirken, gençlerin kanunsuzluğundan dem vurmak politika esnafının ne haddine? Ya **«polis işgali altında»** sınav yaptırmak? İstanbul Üniversitesi için bir yüzkarası olan bu karara da gençler başkaldırmışlardır. Ve bunu kanuna uygun olarak yapmışlardır. Nitekim Danıştay, **«polis işgali altında»** sınav yaptırmanın kanuna aykırı olduğuna hükmederek kanunsuz kararlarını İstanbul Üniversitesi ulemasının suratlarına çarpmıştır. Bu hükmün mefhumu muhalifinde gençlik direnişinin **«kanuna uygunluğu»** vardır! Zorbalıkmış, saldırganlıkmış... Gençlerle polisi karşı karşıya getirmek için her türlü manevrayı çevirip sonra kanunsuz şekilde sınav yaptırmak için polisi gençlere, halka saldırtan, kan döktüren, *karakollarda, üniversite köşelerinde kendi öğrencilerine* zulmettiren Egeli'nin karacübbeliler takımı, **Torquemada**'nın külahlı engizisyoncularına rahmet okutturmuştur.

GENÇLERİN her şeyi, sene kaybetmeyi, yaralanmayı, hattâ öldürülmeyi göze alarak erkekçe direnmesi karşısında işbirlikçiler koalisyonu telaş içindedir. Medrese kalıntıları telaştadır, çünkü bilim adına yapılan fetva ticareti tehlikeye düşmüştür. İktidar telaştadır, zira savunduğu köhne düzenin en köklü sütunlarından biri çökertilmek üzeredir. Uydurma bir tazminat tasarısı için Senato'yu olağanüstü toplantıya çağırmak şarlatanlığına başvuran ana muhalefet partisi telaştadır. Çünkü yine kontrol elden çıkmış, meclisin olağanüstü toplantısına ortam hazırlamak için körüklediği öğrenci hareketleri bu defa da anti - emperyalist ve anti - amerikan bir nitelik kazanmıştır. Gençlik bilmektedir ki, bütün bu şer kuvvetlerinin ipleri Amerikan emperyalizminin elindedir. Ahtapotun beynine kahredici darbe indirilmedikçe, vantuzlu kolların biri kopartılsa öteki sömürmeğe devam edecektir. Seçime giderken Amerika'dan iktidar icazeti alabilmek kaygısındaki bütün partiler, TİP hariç, ucu Amerikan emperyalizmine dokunan gençlik eylemleri karşısında ortak bir işbirlikçi cephe kurmuşlardır. Ama son olaylar *göstermiştir* ki, aralarında bir takım görüş ayrılıklarına rağmen, devrimci gençlik de, bütün kanatlarıyla, işbirlikçiler koalisyonun karşısında tek cephe kurabilmektedir, savaşa yekvücut olarak girebilmektedir. İki cephe arasındaki savaşta nihai zafer, halka ihanet halindeki işbirlikçiler cephesinin değil, giderek emekçi halkla bütünleşen devrimci gençlik cephesinin olacaktır!

Anti - Marksizm Manyaklığı

9 - 10 Haziran pazartesi ve salı günü meydana gelen olaylar, aralarındaki kişisel sürtüşmeleri kaldırmış, çok haklı bir davanın somut hedeflerinde birleşmiş gençliğin, işbirlikçileri ve saldırganları daima yenik düşürebileceğinin başarılı bir örneği olmuştur.

Üniversitede köklerinin kazınması çok yakınlaşmış bir avuç işbirlikçi, çevirdikleri adi manevraların boşa çıkmasıyla, tüm toplumun lanetlediği kişiler haline düşmüşlerdir. Sadece öğrenci öncülüğündeki 14 günlük öğrenci - hoca direnişinin ve bu direniş içinde oluşan kanlı olayların değil, bundan önceki olayların baş sorumluluları da kıskıvrak yakalanmışlardır.

Hukuk Fakültesi'nin tarihi birinci sınıf anfisinin kapısını elinde telsiz, belinde tabancayla tutmuş polis şefini görmezlikten gelen armatör - dekan, ilk sınavında sınıfta kalmıştır.

Yüreklerinde zerrece insan sevgisi taşımayan medrese mollaları, suratlarındaki bilim haysiyetinin sahte maskesi, onbinlerin tırnaklarıyla yırtılınca, üniversiteyi kapatan son bildirilerinde bir cevher daha yumurtlayarak polise göz kırpıyorlar:

Öğrenciler arasında, amaçları marksist - leninist üniversite kurmak olanlar var!

Soruyoruz :

1. Günlerdir direnen ve kaprisleriniz yüzünden kafası gözü yarılanlar, tutukevlerini boylayanlar, marksist - leninist bir üniversite kurmanın kavgasını mı, yoksa öğrencilerinden, asistanlarından, haysiyetli öğretim üyelerinden kopmuş sizlerin istifanızı mı istemektedirler? Hemen belirtelim ki, sizler işi bu noktaya getirdikten sonra, öğrencilerin kavgası sadece istifalarınız için değil, amcanızın çiftliğine defolup gitmenize kadar sürecektir.

2. Her bildirinizde «bir kısım öğrenci», «bir avuç anarşist» deyimlerini kullandınız. Pazartesi - salı günleri toplantı yaptığınız odanın tam karşısında toplanan ve de çok antrenmanlı toplum polisini sizleri dahi koruyamayacak biçimde bozguna uğratan onbinlere ne buyurursunuz?

3. Üniversite özerkliğini ve düşünce özgürlüğünü sadece kendileriniz için mi varsayıyorsunuz? Sınav kapılarına kadar polis dikerken, dokuz yıl önce üniversite özerkliği için gençliğin şehit verdiği günlerde sizlerin kimin «yakini» olduğunuzu da hatırlattınız. Yuf olsun ervahınıza!

4. Gençliğin bugüne değin «yuf»tan öteye bir söz yada fiili davranışı oldu mu ki, üniversiteyi kapama kararı almaya bile gerek duymadan, sırf şahsi güvenliğiniz için binlerce polise kışla yaptınız üniversiteyi? Yoksa böyle davranmanıza, bağımlı olduğunuz dış kuvvetler mi zorladı sizi? Durup dururken böyle bir kaos yaratmanızın siyasal bir amacı mı vardı acaba? Tüm dış ilişkilerinizi de ortaya dökecek ciddi bir soruşturmaya ne dersiniz? Böyle bir soruşturmadan bugün için kaçsanız bile, çok yakın bir gelecekte bu hesabın sizden sorulacağını hiç düşünüyor musunuz?

5. Üniversitelerimize anayasa ve yasalarca tanınan bilimsel özerklikten niçin sadece kapitalist sistemin öğretilmesi anlamını çıkarmaya zorlanıyorsunuz? Günlerdir en amansız kavgayı sizlerin ve saldırganların üniversiteden defolup gitmesi için verenlerin marksist - leninist üniversite kurma iddiaları olmadığını bile bile mademki bir balon uçurdunuz, buyurun cevabınızı:

Üniversitede sadece kapitalizm değil, marksizm - leninizm de öğretilmelidir. Üniversitede kemalizm ve nurculuk da, kapitalizm ve faşizm de, sosyalizm ve komünizm de okutulup öğretilmelidir.

Üniversite sizlerin ticaret dergâhınız ve gayrimilli, emperyalist yuvaları olmaktan, CIA ajanlarından böylece kurtulabilir ancak. Anti - marksist, anti - leninist manyaklığı bırakınız, Soysuz manevralarınız ve pespaye bildirinizle göz kırptığınız kuvvetler, önce işbirlikçilerin hesabını göreceklerdir çünkü!

Ve çünkü, sizler, amcanızın büyük oyununda birer piyondan başka bir şey değilsiniz!

BAŞ SORUMLU REKTÖR EGELİ
— Polise sığınmadan ortalıkta dolaşamıyor —

ZALİM TOPLUM POLİSİ BOMBALARLA SALDIRIYOR
— Hedef düşman değil, devrimci Türkiye gençliğidir —

Bu Zulmün ve Kanın Hesabı Sorulacaktır !

PARLAMENTONUN üniversite tazminat tasarısını kanunlaştırmadan tatile girmesi üzerine üniversitelerde başlayan direniş hareketi, geçen hafta İstanbul Üniversitesi'nin işbirlikçi Rektörü ve Senatosu'nun **«kanunsuz»** tutumu yüzünden kanlı bir sokak savaşı haline dönüşmüş, kan dökülmüştür.

Bilindiği gibi **«direniş hareketi»**, İstanbul ve Ankara üniversitelerinden bazı öğretim üyelerinin idari görevlerinden istifa etmeleriyle başlamış, İstanbul Üniversitesi öğrencileri de **«fiili durum»** yaratarak direnişe katılmışlardı. Bunun üzerine Rektör Egeli üniversiteye dokuz yıldan beri ilk defa polis sokturmuş, kanunları ve bilim haysiyetini ayaklar altına alarak yılsonu sınavlarının polis nezaretinde yapılmasına karar vermişti.

9 Haziran pazartesi günü polis işgali altındaki İstanbul Üniversitesi'nin Hukuk ve Fen fakültelerinde sınav hazırlıkları yapılırken öğrenciler kapı önünde **«Polis nezaretinde sınavlara girmeyin»** şeklinde bildiriler dağıtmışlardır. Öğrencilerin ezici çoğunluğu sınavlara girmemiş, Roma Hukuku sınavı için içeriye giren bir kısım öğrenciler de işbirlikçi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Orhan Aldıkaçtı ile çatışarak salonu terketmişlerdir.

Sınavların suya düşmesi üzerine Rektör'ün arzusu ile polis şefleri, üniversite meydanında toplanan gençlerin dağıtılması için toplum polislerine emir vermişler, o andan itibaren kanlı olaylar başlamıştır. Bir haftadır üniversiteyi işgal altında bulunduran toplum polisleri görülmemiş bir hışımla öğrencilere saldırmışlar, coplarla, kalkanlarla önüne geleni dövmeğe, tartaklamağa başlamışlardır. Polisin bu gaddarca saldırısı karşısında öğrenciler kendilerini savunmak üzere molotof kokteyli gibi patlayıcı maddeler kullanmak zorunda kalmışlar ve Site Öğrenci Yurdu'na doğru çekilmişlerdir. Polisler, giriştikleri **«öğrenci avı»**na devam ederek gençleri sokak aralarına, kahvehane, pastane köşelerine kadar kovalamışlar, olaylarla ilgisi olmayan halka da saldırmışlar, gazetecilerin üzerine çullanarak fotoğraf makinelerini parçalamışlardır. Yakaladıkları öğrencileri yerlerde sürükleyerek köşelere, odalara kıstırıp orada da kan kusturmağa devam etmişlerdir. Öğrencilere yapılan bu zulüm karşısında üniversite asistanları müdahale etmişlerse de, onlar da aynı muameleye uğramışlardır. Kanlı olayların ilk gününde 50'ye yakın öğrenci, 17 polis ve 7 gazeteci yaralanmıştır.

İlk günün olaylarının tepkisi çok sert olmuş, üniversite asistanları, yayınladıkları bildiride, **«Baş sorumlu Rektör Egeli'dir. Öğrenciler dövülürken, Rektör ve Senato üyeleri makamlarını terketmişlerdir»** demişler, öğrenciler de **«dökülen kanın hesabının sorulacağını»** açıklamışlardır.

Kanlı olayların arkasını almak için polisi üniversiteden çıkartması ve sınavları ileri bir tarihe ertelemesi gereken Rektör ve Senato, kışkırtıcılık fonksiyonunu devam ettirerek ertesi gün polis işgali altındaki üniversitede İktisat ve Eczacılık Fakültesi sınavlarını yaptırmağa kalkışmıştır. Bu vurdumduymazlık ve ihanet, bardağı adamakıllı taşırmıştır.

Öğrenciler haklı olarak polis işgali altındaki üniversitede imtihana girmemekte direnmişler ve salı sabahı üniversite kapısı önünde toplanarak **«Rektör istifa!»** haykırışlarıyla protesto hareketine girişmişlerdir. Çeşitli eğilimlerdeki öğrencilerin yekvücut olarak meydana getirdiği topluluk daha sonra Sultanahmet Meydanı'na yürümüş ve orada **«Amerikan emperyalizmine ve onun işbirlikçilerine karşı sokaklarda, meydanlarda ve üniversitelerde sonuna kadar tam bağımsız Türkiye için dövüşme»** andı içmişlerdir.

Öğrenciler tekrar Hürriyet Alanı'na döndükleri sırada orada mevzilenmiş bulunan toplum polislerinin saldırısına uğramışlar, bunun üzerine kanlı olaylar yeniden başlamıştır. Polisler öğrencilere sis bombalarıyla saldırmışlar, öğrenciler de buna molotof kokteylleriyle karşılık vermek zorunda kalmışlardır. Bunun üzerine polisin adamakıllı gözü dönmüş, cop, kalkan, sis bombası kullanıldığı yetmiyormuş gibi, bu defa bazı polislerin silahlarına davrandıkları görülmüştür. Polisin tabanca ateşiyle Orman Fakültesi öğrencilerinden Nevzat İzmirli ağır yaralanmış, ondan sonra da kendisinden hiçbir haber alınamamıştır. Hürriyet Meydanı'nda ve civar caddelerde, sokaklarda, kahvehanelerde öğrenci avına çıkan, yakaladığı gençleri yerlerde sürükleyen, tekmeleyen polisler bununla da yetinmemişler, daha sonra öğrenci yurtlarına da saldırmışlardır. Milli Savunma Yurdu'na saldıran polisler, buradaki kız öğrencileri gayriahlâki küfürlerle ve hareketlerle tartaklamışlar, hattâ yurdun yöneticisi olan iki emekli albayı da hırpalamışlardır.

Polis yakaladığı öğrencileri rektörlük binasına sokmuş, daha sonra Yıldız'daki toplum polisi merkezine götürüp zulmüne orada devam etmiştir. Yaralanan öğrenciler üniversite içinde toplanmışsa da, hastaneye kaldırılmasına polisler engel olmuş, bu yüzden asistanlarla polisler arasında olaylar çıkmıştır. Polisler asistanlara da sis bombasıyla saldırmışlar, bir asistanı da kafa darbesiyle yaralamışlardır. Ortalıkta kaa gövdeyi götürürken, baş sorumlu Rektör Egeli ve senatörler bir ihanet sessizliğine bürünerek üniversiteyi terketmişlerdir.

Çatışmalar öğleden sonra devam etmiş, öğrenci olan olmayan herkes dayaktan geçirilmiştir. Olaylarda yaralanan bir ev kadını hastanede başından geçenleri sonradan şöyle anlatmıştır: **«Marmara Lokali'nin önünde gençlere saldırdılar. Yazık değil mi, neden çocukları dövüyorsunuz? diye soracak oldum. Üç yıldızlı bir komiser, Çekil şuradan, ne karışıyorsun, diyerek yüzüme şiddetli bir tokat aşketti. Neye uğradığımı şaşırdım. Bir başkası bana ikinci tokatı aşketti. Ağzımdan burnumdan kanlar boşandı. Kendimi kaybetmiştim.»**

Polisin zulmünün azami seviyeye ulaştığı bir sırada askeri kuvvetler duruma müdahale et-

Doğan Özgüden

Dergimiz yönetmeni Doğan Özgüden, ikibuçuk yıl önce yazdığı **«Dünya Şadi Alkılıç'ın beraatini istiyor»** başlıklı yazısından dolayı geçen hafta İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde mahkûm olmuştur.

ANT'ın beşinci sayısında çıkan yazıda Doğan Özgüden, Şadi Alkılıç hakkındaki mahkûmiyet kararının bütün dünyada büyük tepki yarattığını belirterek **«Ayın Mahkumu»** ilan edilen Alkılıç'ın Yargıtay'a yaptığı müracaatın sonucunun bütün dünyada ilgiyle beklendiğini belirtmiş ve Türk adaleti adına âdil bir karar verilmesini istemişti.

Toplu Basın Mahkemesi, ikibuçuk yıl süren duruşma sonunda, yazının «kesin-

POLİS GENÇLERİ DAYAKTAN GEÇİRİYOR
— Cüretini yukarıdan alan bir zulüm makinası —

miş ve üniversite bölgesine hakim olarak çatışmaları önlemiştir. Ancak bir çok toplum polisleri askerin müdahalesine rağmen hızlarını alamamışlar, asker kordonunu yararak **«Bunun acısını sizden çıkaracağız»** diye gençlere saldırmağa teşebbüs etmişlerdir.

Asker duruma hakim olduktan sonra Rektör Egeli ve Senato nihayet sınavları eylüle erteleme kararı vermiş, ancak bu kararı açıklayan bildiride gençlere saldırmaktan geri kalmamıştır. Senato bildirisinde, **«Kendilerinin halka dönük üniversiteden maksatlarının marksist - leninist öğretim sistemini üniversiteye getirmek olduğu gerçektir.»** demiştir.

Oysa kimin kanun çizgisinde, kimin kanun dışında olduğu, aynı gün Danıştay 12. Dairesi'nin verdiği kararla belli olmuştur. Cavit Kavak adında bir öğrencinin açtığı dâva üzerine Danıştay, sınavların polis nezaretinde yaptırılmasını kanunsuz bularak Senato'nun bu yoldaki kararının yürütülmesini durdurmuştur.

Bilim haysiyetini ayaklar altına aldığı, kanunsuzluğa, zorbalığa, zulme öncülük ettiği Danıştay kararıyla sabit olan Senato'nun tutumu öğretim üyelerinden de şiddetli tepki görmüş Eczacılık Fakültesi Dekanı Hayriye Amal bildiriyi tasvip etmediğini açıklamış, Senato Üyesi Prof. Ayhan Ulubelen bildiriyi protesto ederek üyelikten istifa etmiştir. Prof. Lütfi Duran ile Prof. Fikret Baykut da, Senato'yu protesto etmişlerdir.

Hürriyet Meydanı'ndaki kanlı olaylar üzerine İstanbul Üniversitesi Rektörü ve Senatosu'nun tutumunu protesto etmek üzere Ankara Üniversitesi'nde fiili direniş hareketi genişletilmiş, 11 fakülte, iki yüksek okul ve bir akademi işgal edilmiştir. İstanbul'da da Maçka Teknik Okulu ile İstanbul Teknik Üniversitesi de dayanışma göstererek işgale geçmişlerdir.

Bu arada polisin yarattığı kanlı olayların suçlusu olarak altı İstanbul Üniversitesi öğrencisi polis tarafından «avlama» usulüyle yakalanmış ve Toplum Polisi Merkezi'ne götürülerek, yirminci yüzyılda insanlık için yüzkarası olacak bir biçimde, Hitler'in SS'lerine özgü usullerle işkenceden geçirilmişlerdir. **(Sıtkı Coşkun, Mehti Beşpınar, Celal Doğan, Hamdi Olgunsoy, Cemil Gök, Önder Dedeağaç**'a yapılan zulmün tafsilatı 6. sayfamızdadır.)

Rektör'ün insanlık dışı ve bilimadamlığına aykırı tutumu, kendisinin görevli bulunduğu Çapa Hastanesi'nde de büyük tepki yaratmış, 300'ü aşkın stajyer doktor, Egeli'nin odası önünde beş dakikalık protesto oturumu yapmışlar, daha sonra tabelasını sökerek bir Fruko şişesiyle birlikte kapı önüne atmışlardır.

İstanbul'daki vahşetin Ankara'daki tepkisi çok şiddetli olmuş, çarşamba günü Dil Tarih ve Coğrafya salonunda bir forum yapan üniversiteli gençler, daha sonra büyük bir kalabalık halinde Kızılay'a yürüyüşe geçmişlerdir. Bu yürüyüş sırasında gençlerin karşısına yine toplum polisi çıkartılmıştır. Gençlerin polisle karşı karşıya geldiği sırada oradan Amerikalılara ait bir otomobil'in geçmesi infiali adamakıllı artırmıştır. Gençler otomobili tahrip ederek içindeki Amerikalıları hırpalamışlardır. Yol boyunca **«Katil Polis»**, **«Bağımsız Türkiye»** diye bağıran gençler daha sonra Amerikalılara ait TUSLOG karargahı önüne gitmişlerdir. Burada anti - emperyalist bir mahiyet alan protesto hareketi, üç Amerikan arabasının tahrip edilmesi, camların kırılması ve molotof kokteyli atılarak yangın çıkartılmasıyla son bulmuştur. Toplum polisleri Amerikalıları korumak üzere buraya da yetişmişler, önüne geleni coptan, tekmeden geçirerek 20 kişiyi nezaret altına almışlardır. Ankara'daki protestocu gençlerden Kamus Öztürk, Fehmi Bumin Güneri ve Mehmet Muammer Menderes daha sonra tutuklanmışlardır.

Bu arada, Kara Kuvvetleri Komutanlığı anlaşılmaz bir tutumla Ankara'daki direniş hareketine müdahale etmiş ve Askeri Tıp Okulu Komutanı Piyade Albayı Azmi Derebeyoğlu'nun emriyle bir kısım askeri tıp öğrencileri Tıp Fakültesi'ne girerek direniş hareketini baltalamışlardır. Ayrıca direniş hareketine katılmış olan 16 askeri tıp öğrencisi hakkında da Kara Kuvvetleri Savcılığı'nca soruşturma açılmıştır.

Hafta sonunda bir çok genç hapishane köşelerinde süründürülür, bazılarının akıbeti bilinmezken, polis «öğrenci avı»na devam etmektedir. Rektör ve Senato üyeleri büyük bir sıkılmazlık içinde vücutlarını dinlendirmek üzere yaz tatiline çekilmişlerdir.

Üniversitenin yönetimi, üniversitenin öğrencisine ihanet etmiştir.

Ya, üniversite yöneticileri ve polis gençliğe karşı cihadını sürdürürken, politikacılar ne yapmaktadır?

Demirel olaylar üzerine fetvayı vermiştir: **«Mesuliyetsiz bir avuç insanın meydana getirdiği, başka devirde «isyan» sayılabilecek hareketlere masum gençlik hareketleri olarak bakmak gaflettir. Bu hareketlerin başlangıçtan beri kimler tarafından yapıldığı ortadadır. Bunu herkes biliyor, hangi merkezden idare edildiği bellidir.»**

Sırf seçim yatırımı için parlamentoyu olağanüstü toplantıya çağıran ve çeşitli kepazelikle bu teşebbüsü de yüzüne gözüne bulaştıran CHP ise, Merkez Yönetim Kurulu'nun bildirisinde aynı fetvaya katılmıştır: **«Kendilerini sosyalist sanan bazı sözde devrimciler, bir takım ihtilal özlemcileri... Türk gençliği, demokratik düzeni tahrip etmek isteyenleri, bu yolda her türlü diktacılarla güçbirliği yapanları yalnız bırakmalıdır...»**

Diğer partiler de, TİP hariç, işbirlikçi üniversite yönetimine ve polis zulmüne karşı verdikleri savaşta üniversite gençliğini yalnız bırakmışlardır. Zulümde de polisle beraber olmuşlardır.

Gençliğe karşı bu baskı, bu terör, bu zulum elbette bu işbirlikçiler koalisyonunun yanlarına kâr kalmayacaktır. Bu zulmün, bu kanların hesabı, sadece polisten değil, onları üniversiteye çağıran işbirlikçi profesörlerden ve onlarla aynı çizgide at koşturan politikacılardan da ergeç sorulacaktır.

mahkûm oldu

leşmemiş mahkeme kararları hakkında mütalâa yürütür» mahiyette olduğuna kanaat getirerek Basın Kanunu'nun 30. maddesine göre Özgüden'i bir ay hapis ve 1000 Lira para cezasına mahkum etmiş, ayrıca hapis cezasını paraya tahvil etmiştir.

Böylece şimdiye kadar Özgüden hakkında açılan 23 davadan beşi beraatle, biri mahkûmiyetle sonuçlanmış olmaktadır.

Özgüden'in halen sonuçlanmamış 17 davası vardır. Bu davalarda toplam olarak 52 yıla kadar hapis istenmektedir. Ayrıca Özgüden aleyhine açılan 3 tazminat davasında da 250.000 liraya kadar tazminat talep edilmektedir.

Kaynaşma

Yaşar Kemal

Memleketimizde mutlu gelişmeler var. Bir yanda bir İstanbul Üniversitesi Senatosu, bir yanda gençlerimiz. İstanbul Üniversitesi Senatosu imtihanları polis nezaretinde yaptırıyor. Utanç verici bir şey, bir üniversite için... Olacak, akıl alacak bir iş değil... Bir senato bu hale düşer mi? Polisli imtihanı da bu senato icat etti. Onu da yüzüne gözüne bulaştırdı. Gençlerle polisler karşı karşıya getirildi. Bu işte ne gençlerin şu kadarcık suçu var, ne de polislerin diyemeyeceğim ya, polislerin elbette suçu var ya, en büyük suç senatonun... Polisli senato... Bu senato Türk Üniversiteler tarihine polisli senato diye geçecek ...Ne onur, ne onur!

Köylüler gasbedilmiş toprakları işgal ediyorlar, fabrikalarda grevler... Fabrikalarda işgaller... Küçük esnafı, küçük memuru ayakta... Herkes yüzyıllar süren ezilmişliğinden, uykusundan şöyle bir silkiniyor. Silkinmek üzere.

Bir kaynaşma... Büyük bir gücün kaynaşması. Biraz karışık. Yurt yüzeyinde silkinişinin büyük kımıltıları... Herkes işi ağır ağır anlıyor. Açlığın, yokluğun, geri kalmışlığın utancına karşı bir direnme... Bir halk gücü köylüsü, işçisi, üniversitelisi, küçük memuru, esnafıyla alanlara akıyor, akmak üzere. Öyle bir güç ki, bir dev uykusundan, bir dev yılgınlığından uyanıyor.

Bu uyanışın, bu korkunç gücün, kaynaşmanın karşısında sömürgecilerle işbirliği yapmış toprak ağaları, din soyguncusu softalar, kompradorlar... Kompradorlar arkalarındaki sömürgecilere karşı halkın silkinip gelen gücünün önünde ne yapacaklarını bilemiyorlar. Dehşet bir şaşkınlık içindeler. Boşa koyuyorlar dolmuyor, doluya koyuyorlar almıyor. Işık görmüş baykuş örneği.

Bu uyanışı durdurmak, bu silkinişin önüne geçmek için türlü oyunlara baş vuruyorlar. Konya'da, Kanlı Pazar'da, İmran Öktem cenazesinde birer 31 Mart denemeleri... Durmadan durmadan din soygunculuğu yapıp, uyanan halkı uyuyan halka kırdırmak Endenozya katliamı gayretleri. Dört yıldır açık açık camilerde Endenozya kırımı hazırlıkları Camileri kışla haline sokmağa çalışan bir iktidar. Din soyguncularından bir ordu. Bu ordu Türk ordusuna karşı geliştiriliyor. Mustafa Kemal'e Mustafa Kemal'cilere karşı, Anayasaya karşı geliştiriliyor. Dış sömürgecilerle, onların iç uşakları bir Yunanistan oyunu da oynamağa kalkıyorlar.

Uyanan halkın kurumlarını ezeli sömürgeci usullarıyla parçalamağa çalışıyorlar... Hem dışardan, hem içerden saldırı... Başarısız da olmadılar diyemeyiz. Bu kaynaşma çağından dolayıdır ki, örgütleri parçalamağa, biribirine düşürmeğe az da olsa muvaffak oldular. Kurumlar geliştikçe, güçlendikçe, kurumlara halk iyicene sahip çıktıkça sömürgecilerin bu içten parçalama oyunları da son bulacak. Örneğin çok yakın bir zamanda, Türk - İş gibi bir kurumu devrimci, yurtsever işçiler ellerine geçireceklerdir. Türk - İş'in vatansever tabanı kaymıyor. Türk - İş'i sömürgecilerin rayına sürükleyenler bir gün lanetleneceklerdir.

Bir şeyi çok iyi bilmeli ve çok iyi hesap etmeli ve yanlış yapmamalıyız. En küçük bir yanlış milletimize çoğa malolur. Karşımızdaki kompradorların güçlerini de çok çok iyi hesap etmeliyiz. Türkiye'deki komprador -ağa- din soyguncusu softa, yani sömürgeci uşağı kurumları çok güçlü değildir. Her gün geçtikçe onların kurumları yıpranıyor, çürüyor.

Bütün bunlar şimdiki Anayasa düzeninden dolayı oluyor. Halk güçleniyor yani, kompradorluk çürüyor. Bakmayın güç denemelerine, Konya olaylarına, Kanlı Pazar'a, İmran Öktem cenazesine. Bakmayın Süleyman Bey'in iki yüz bin kişilik halk ordusu tehdidine. Nurculara, Süleymancılara... Bu benimkisi bir iyimserlik değildir. İşin başı, kompradorluk ekonomisi çöküyor. Her işin başı bu. Türkiye ne Yunanistan'dır, ne de daha dünün sömürgesi Endonezya. Türkiye'de uyutulmuş bir halk, kandırılmış aydınlar vardır. Anayasa düzeni herkesin gözünü açıyor.

Kompradorluğun durmadan anayasaya saldırması, bu düzeni yoketme çabasını hiç bir zaman bırakmaması işte bu uyanıp gelen halk gücü yüzündendir. Gözünü açmakta olan, memleketin gerçeklerine her gün biraz daha eğilmeğe çalışan aydın gücü yüzündendir. Anayasa düzeni üstüne amanın bir oyuna gelmeyelim. Halk örgütlerinin kurumlaşması için, bu kaynaşan gücün yerine oturması için, kompradorluğun çanına ot tıkaması için biraz daha zamana ihtiyacımız vardır.

Korkmayalım, daha sakin, daha sabırlı olalım. Kompradorluğun anayasa düzenini yıkmağa hiçbir zaman gücü yetmeyecektir. Biz sağlam durur, anayasa düzenine bütün gönlümüzce sarılırsak hiçbir sömürgeci gücünün anayasa düzenini yıkmağa gücü yetmeyecektir. AP iktidarı dört yıldır canını dişine takıp anayasa düzenini yıkmağa uğraştı da ne yaptı. Parlamentoda, camilerde görülmedik, duyulmadık bir çaba harcadı da ne oldu? Bundan sonra da anayasa düzenine hiç bir şey yapamayacaktır. AP iktidarı ve kompradorluk, anayasa düzeni zincirini kemirdi kemirdi, hiçbir şey yapamadı. Yapamayacak. Azıcık daha ileri giderlerse, anayasa düzenine azıcık daha dokunurlarsa bilirler ki, bütün dünya başlarına yıkılacak. Hem de gümbür gümbür... AP iktidarı ve kompradorluk anayasa düzenine boyun eğecektir. Onu yıkacak kadar gücü hiçbir zaman olmayacaktır.

Ama biz gaflete düşersek, ama biz anayasa düzenini candan savunmayı bir yana bırakırsak bir kaza da olabilir. Gözümüzü dört açmalıyız.

Bugünlerdeki kaynaşmadan da ürkmeyelim. Bu kaynaşma durulacaktır. Bu kaynaşma olacaktı. İyi ki oldu. Tez günde halk kaynaşması durulacak, her şey yerli yerine oturacaktır.

GENÇLERE POLİS MERKEZİNDE NASIL ZULMEDİLDİ ?

Osman S. AROLAT

Merhaba genç kardeşlerim,
Merhaba kavga arkadaşlarım!

Hergün biraz daha büyüyen, çığlaşan kavgamızı, şehrin varoşunda bir fabrikada sürdüren işçilerin yanında, genç üniversiteli kardeşlerimin arasından alınıp getirildiğim Sağmalcı Cezaevi'nden, biraz daha güçlenmiş, biraz daha bilenmiş olarak yazıyorum size. Buradaki bütün kavga arkadaşlarımızın selamlarını iletiyorum. Onun için mutluyum, coşkuluyum, yarına daha bir bilgili, daha bir umutlu, daha bir güvenle bakıyorum. Buraya getirilen kavga arkadaşlarımızın hepsi de aynı güven içindeler. Ve biliyorlar ki, kavga eğer bugünkü gibi güçlendiyse, kişileri tutuklamakla durmaz, çığlaşır, büyür ve engellemek isteyenleri ezer geçer.

Daha güzel bir Türkiye'yi kurma yolundaki kardeşlerimiz hergün artmaktadır artık. Hürriyet Meydanı'nda sürdürdükleri kavgaları şehrin varoşlarındaki fabrikalara, oradan tüm Anadolu'ya yayılmaktadır. Hürriyet Meydanı'ndaki kavga bu kez bir başka anlamla Anadolu'ya yayılmanın eşiğindedir.

Onun için doğruları anlatırken sizlere, hunharca saldırılmaktadır. Onun için tutuklanan gençlerin gözleri mosmor edilmeye çalışılmakta, oyulmak istenmektedir. Emirler emirleri kovalamaktadır. Artık emir zincirinin alt ucundaki küçük adamlar, emir zincirinin üst ucundaki küçük adamların «vur» emrini daha da sertleştirerek ilkel insanların sadizmi içinde uygulamaktadırlar. İşte hapse atılan üç gençlik lideri kardeşimize yaptıkları... Mehti Beşpınar, Sıtkı Coşkun ve Celal Doğan konuşuyor:

Mehti Beşpınar

«11.6.1969 çarşamba günü nişanlımla Çınaraltı kahvehanesine gitmiştik. Otururken 1. Şube'den 4-5 memur geldi. Önce bu defa benim aranmadığımı, Deniz Gezmiş'i aradıklarını söylediler. Fakat içlerinden bir işgüzar polis telsizle benim orada olduğumu 1. Şube Müdürü Nihat Kaner'e bildirmiş. Nihat Kaner'in «Aradıklarınızdan kimseyi bulamadınızsa Mehti'yi alın» **demesi üzerine beni Beşiktaş Emniyet Amirliği'ne götürdüler. Bu sırada bir kaç memur da nişanlıma olaylar sırasında beni hiçbir polisin görmemiş olduğunu, mutlaka serbest bırakılacağımı söylüyorlardı.**

Polis arabasında kaçak arkadaşların nerede saklandığını söylersem beni hemen serbest bırakacaklarını, aleyhimde hiç şahit olmadığı halde başımı belaya sokmamamı söylediler. Tekliflerini reddettim. Bunun üzerine Beşiktaş Emniyet Amirliği'nde bir odaya sokup beklememi söylediler.

Odada otururken, toplum polisleri gelip bakıyorlar, küfrediyorlardı. Biri de copla ve yumrukla vurdu. Diğerleri orada vurmasının gereksiz olduğunu, hevesini 15 dakika sonraya saklamasını söylediler.

15 dakika sanra beni odadan alarak banyoya soktular. Ayakkabılarımı ve çoraplarımı çıkartıp yere yatırdılar. Burada 9 polis ayaklarımın altını coplamağa, vücudumu tekmelemeğe başladı. Dayak 15-20 dakika sürdü. Dayak sırasında bağırmamak için elimi ısırıyordum. «Burada erkeklik sökmez, köpek gibi ulu...» **diyerek ellerime bastırdılar. Gene bağırmayınca, sinirleri daha fazla bozulup yumruklamağa başladılar. Bir kısmı,** «Yüzüne vurmayın, mahkemeye çıkacak» **diye bağırıyorlardı. Dayaktan sonra arkadaşlarımın yanına götürdüler. İfade verip sorgu hakimliğine çıkarıldık ve tevkif edildik.**

Amerikan uşağı iktidar ve onun maşaları, bilmelidirler ki, gerçekten demokratik tam bağımsız Türkiye kurulmadıkça, halkın ve devrimci gençliğin mücadelesi dayakla, hapishaneyle sona erdirilemez.»

SITKI COŞKUN
– Öldüresiye dövüldü –

CELAL DOĞAN
15 polis birden çullandı

Toplum polisi merkezinde hunharca dövülüp işkence edilen gençlik liderleri adliyeye getiriliyor (üstte) ve gençleri dövdüren Emniyet Müdürü Muavini Yaşar Okçuoğlu ile Toplum Polisi Şefi Selim Bahadır Çakır

Sıtkı Coşkun

«Bir kez daha üç yıl evvel karşılaşmıştım Bay Yaşar Okçuoğlu ile.. Henüz enfarktüs geçirmemişti o zaman. TMTF olaylarında nezarete alınmıştık ve Bay Okçuoğlu o zaman dayaksız bir nutuk çekmişti bize.

Bu sefer Beşiktaş Emniyet Amirliğinde rasladık Bay Okçuoğlu'na... Nutuksuz tarafından şahane bir dayak yedik nezaretinde. Oysa getirildiğimizde nasıl da nazik karşılamıştı, Sayın Vedat Sokollu **«Geçmiş olsun»** demişti!

Velakin odaya alındıktan biraz sonra Bay Okçuoğlu'nun nezaretinde ve aktif desteğinde sivili, resmisi saldırıverdi üstümüze, tekme, tokat, yumruk, cop...

Suratımızı polis miğverindeki suyla yıkayıp miğveri kafamıza geçiriyor ve gene copluyorlardı. Zaten sadizmin zevkinden takallüs ediyordu yüzleri. Birden aklıma geldi sopayı yerken, Hürriyet Meydanı'nda 1,5 saat arkadaşlarıma anlattıklarım. **«Toplum polisleri de halk çocuklarıdır,»** diyordum.

«Bizim kavgamız onlarla değil, bizi vuruşturmak isteyenlerledir...»

Gene de inanamıyorum böyle olduğuna, suratımın sol tarafı yusyuvarlak ve sırtım mosmor iken. Ama öylesine şartlamışlar ki bu genç insanları, bir üniversite öğrencisi gördüklerinde dövmekten ve öldürmekten başka birşey bilmiyorlardı.

Ne diyor şair baba:
«Kelepçemin demiri,
Seni pulluk yapacağız.»

Daha bilenmiş, daha güçlü çıktık bu dayaktan. Aralıksız sürecek döğüşümüz, sosyalist Türkiye kurulana kadar.

Tüm kardeşlere, bacılara mapushaneden selam...»

Celal Doğan

«11 Haziran 1969 günü sabah 11 sıralarında evimin önünden alınarak Birinci Şube'ye, oradan da Beşiktaş toplum polisi şubesine götürüldüm. İçeriye ayağımı atar atmaz, av bekleyen aç kurtlarla karşılaşmış oldum.

Bizi Sıtkı Coşkun'la bir odaya aldıktan 5 dakika sonra 20 toplum polisi içeriye girdiler. İşte saldırı başlamış ve benim başıma 15 kişi üşüşmüştü.

Vuruyorlardı, ellerindeki coplarla, ayaklarındaki potinlerle, böbreklerimize ve yüzümüze... «Öldürün Moskof evlatlarını» diye hep birden bağırıyorlardı. Birara birisi silahını çekti ve ağzıma dayadı. Fakat onda tetiği çekecek cesaret yoktu. Ama ayaklarımı tutturup 5 kişi hırsla vuruyorlardı. Saatimi parçalamışlardı. Nihayet beni yere yatırıp 5 kişi üzerime çıkarak beni çiğnemeğe başladılar.

Yardırgamıyordum. Zira bu düzenin koruyucularının yaptığı olağandı. Zira bu iş için para alabiliyorlardı. Ama para için de bu yapılmamalıydı.

Bu memleketin gerçek evlatları ve sahipleri olan bizleri bu tür hareketleriyle, dövme, çiğneme, falaka ile sindireceklerini sananlar aldanıyorlardı...

Selam olsun bu kavganın bilinçli militanlarına...»

İşte Mehti, Sıtkı ve Celal'in ağzından polis terörü!

Tabii bu hunharlıklar, bu ortaçağ metoduyla fikirleri engelleme çabası, sadece bizleri daha bir güçlendirecek, daha bir bileyecek ve kavgamıza yeni arkadaşlar, yeni omuzdaşlar katılacaktır.

Bu küçük adamlar zincirinin bize karşı yürüttüğü engelleme savaşı kopacak, yokolacaktır.

Behramoğlu şiirinde bu yoketme kavgasına çağırıyor genç kardeşlerini:

«Görüyorsun işte küçük adamları
Köhnemiş silahlarıyla saldıran sana
Kimi tutsak düşmüş kendi dünyasına
Kimisi düpedüz halk düşmanı
Diren öyleyse, diren, yılma
Yürüt daha bir inatla kavganı!»

iLAN

İSTANBUL 5 NCİ İCRA MEMURLUĞUNDAN

Mahcuz olup satılmasına karar verilen 3.000 dolar kıymetindeki İstanbul Üniversitesi Rektörlük binasının içindeki bütün mefruşat, müştemilat ve başta Rektör Egeli olmak üzre Dekanları ve Senato üyeleriyle açık - arttırması, 18/6/1969 Çarşamba günü, saat 11.30 - 12 arası Kasımpaşa Hasköy Caddesi No: 45 de yapılacaktır. O gün verilecek bedel muhammen kıymetinin % 75 ni bulmadığı takdirde, 19/6/69 Perşembe günü aynı mahal ve aynı saatte ikinci satışı yapılarak, en çok pey sürene peşin para ile ihale edileceği, talep halinde gerekli posta pulu verildiğinde şartnâmeden bir örneğin adrese gönderileceği, alıcıların satış günü mahallinde hazır bulunarak memuruna müracaatları ilân olunur. (Basın 4258 - 2492).

Can YÜCEL

Ferruh Doğan

Türk-iş işçiyi Sokağa Dökemez!

İdris KÜÇÜKÖMER

1. Batı kapitalizminin (Japonya dahil), ulusal endüstriyel birimler halinde geliştiği *tarihi bir* gerçektir. Çağımızda az gelişmiş diye bilinen ülkelerin, kapitalizmin bugünkü tarihi koşulları altında, ulusal kapitalist birimler halinde gelişme olanağı yoktur.

2. Gelişme, sanayileşme ile özdeştir. Tarih (zaman) ve yer açısından istatistikler bunu göstermiştir. Fakat bu, tarımı ihmal anlamı taşımaz.

3. Oysa bizim gibi ülkelerde sanayici olmayan burjuvazinin emrine geçebilecek bir birikim (bankalardaki dahil) yeterince sanayie aktarılamamıştır. Fakat ithal yoluyla sömürme de, bu sınıf (komprador sınıf) aracılığıyla devam edemezdi. Artan nüfus ve bunun gibi çeşitli etkenlerle cumhuriyet bürokrasisi devletçilik yoluyla anlamlı bir ilkel birikime yolaçmış, ve bununla giderek bir çeşit sanayileşmeye imkan veren birikim sağlanmıştır. Bu sanayileşme batı kapitalizminin vardığı seviyede onunla tamamlaşmak zorundadır. Bilindiği gibi, sanayileşmede alt yapı yatırımları denilen yol, köprü, baraj, elektriklendirme v.s. yatırımları yapılırken, bir yandan da imalat sanayii geliştirilmek istenmektedir. Emperyalist koşullar altında, bu imalat sanayiinin ana kesimi, montaj kesimi olmuştur. Başkası olamazdı. Şüphesiz bu sanayi modeli kurulurken bir yandan da işçi sınıfı büyümeye devam etmiştir.

4. Burada, Türkiye'de özellikle cumhuriyet dönemi sendikacılığının ne yönde gelişme olanağı olduğu araştırılmağa değer.

Tarihi bürokrasi, cumhuriyet döneminde büyük ölçüde kapitalist ilişkilere giren eşraf ile egemenliğini ortaklaşa yürütmek zorunda kalmıştı.

Osmanlılarda yeniçeri ocağının kaldırılmasından beri bürokrasi, egemenliği artarken, kapitalist bir sınıfın yaratılmasından önce batıdan, kapitalist mülkiyet ilişkilerinin biçimlendirdiği çeşitli hukuki kurumları alagelmişti. Bu alış, devrim adına cumhuriyet döneminde zirve noktasına varmıştı. Burada karşımıza şu meseleler çıkmaktadır:

a. Sınıfsız bir toplum yaratma meselesi: Bürokrasi, içinde yaşadığı çağda, sivil batı toplumuna özenirken, yada özendirilirken, batı toplumundaki sınıfları ve sınıf meselelerini Türkiye toplumunda görememiştir. Bu durumu gözleyen yönetici bürokrasi, Türk toplumunun sınıfsız bir toplum olduğu tezini öne sürecektir. Şüphesiz, sınıfların batıdaki gibi açıkça ortaya çıkmadığı bir tarihi süreç içinde dahi Türkiye toplumu sınıfsızdır denemezdi.

b. Sınıf sömürüsünün reddi meselesi: Yukarıda söylenildiği gibi, istenildiği halde, emperyalist koşullar altında yeterince kapitalist bir düzene geçilemez iken, batıdan alınan mülkiyet ilişkileri (özellikle medeni kanun) sermaye ile emek arasında bir ayırım yapmamıştır; sermayenin sömürücü bir niteliği olabileceğini kabul etmemiştir. Böylece hukuki, politik ve eğitime ait ve bunun gibi batı kurumları ile aslında kapitalist ideoloji alınırken, herhalde bilmeyerek, tarihi gelişme süreci gözlenemeyerek bir çeşit **modern kapitülasyonlar** kabul edilmişti. Bu yoldan sermaye ile emek sadece birer üretim aracı olarak ele alınınca ve sermayenin sömürücü niteliği yok kabul edilince, bu kanunlar ve kurumlar, ***sınıfsız toplum*** *hikayesiyle birbirine tamamen* uyuyordu. Yeterince sanayileşip işçi sınıfı büyüyemeyince, sermaye - emek çelişkisi rahatça gözden ırak tutulacaktı. Bu koşullar altında üniversitelerde okunan iktisadın, hukukun ve politikanın ne biçim olacağı kolayca tahmin edilebilir. Ve bunun yanında nasıl bir sendikacılığın kurulacağını tahmin etmek de güç olmayacaktır.

5. Yine bilindiği gibi, milli mücadeleden bu yana politika yahut devlet yönetimi, başlangıçta bürokrat - eşraf egemenliği ile yapılırken, yukarda söylendiği gibi, devletçilik ile büyüyen ilkel birikim ve Devrim adına gelen kapitalist mülkiyet ilişkileri içinde, yani üstün kapitalist batıya açık mülkiyet ilişkileri içinde, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, yabancı sermayenin gelişi, ikili anlaşmalar, NATO ve bu yoldan zamanla sanayileşme, emperyalizm ile Türkiye'yi tamamlaşma sürecine iyice sokmuştur. Ve bu yolda bürokrasi Türkiye politikasında ağırlığından kısmen kaybetmiştir. Ağırlık, tarihi bürokrasi karşısında kurulmuş doğucu - islamcı cepheye dayanarak, onu kullanarak rey sağlayabilen sermayedar ve büyük toprak sahibi sınıflara kaymıştır.

Yukarda çizilen özet tabloya göre, sınıfsız bir toplum olma hikayesi ve sermaye ile emek arasında bir çelişki değil, üretimde sadece tamamlaşma olduğu iddiası karşısında, politika da, işçi sınıfı dışında bürokrasinin (zamanla ağırlığı azalsa dahi), büyük toprak sahiplerinin ve yerli - yabancı sermayenin oyunu olarak kalacaktır. Yani devlet bunlara ait olacaktır. Bu durumda kurulacak sendikaların niteliği de açık seçik ortaya çıkar. Başlangıçta bürokrasi, küçük de olsa, işçi sınıfını kontrol altında tutmaya çalışır. Sınıfsız denilen Türkiye toplumunda, bu sınıfsızlıktan dolayı sınıf çelişkileri de, sınıf hakimiyeti de olamıyacağı için, ve alınan kanunlarda sermaye ile emek arasında bir ayrım yapılmadığı ve eğitim de buna bağlı olduğu için, sendikalara ait meşhur «Amerikan ilkesi» ortaya çıkacaktır. Bu, **sendikaların politika dışında kalması** ilkesidir. Bu ilke, Paşa'nın ve Ecevit'in artık işçileri ve sendikaları, CHP'de sözümona devrimci ilkeler ile politikaya çağırmasına kadar, Türk - İş'in genel ilkesiydi. Bu ilkenin bilimsel olduğu, aksini iddia edenlerin ideolojik iddia sahibi kimseler olduğu söylenegeldi. Aslında bu iddianın kendisi, işçi sınıfının haklarını aramak, sömürüyü önlemek, ülkesinin bağımsızlığını sağlamak üzere yapacağı hareketlere engel olucu bir ideolojiyi temsil ediyordu. Kısaca «sendikalar politika dışında yada üstünde» gibi iddialar, bunu taşıyan sendikacıların, aslında kendilerinin de bildiği üzere, politikanın tamamen içinde, hem de uluslararası bir politikanın içinde olduğunu göstermektedir. Türk - İş, seyahatinden eğitimine, lüks binalarına kadar yabancı sermaye ile birlik olmuştur. Tıpkı bürokratların yabancı sermaye ile gereğinde birlik olduğu, tıpkı daha sonra doğucu- islamcı cephenin reylerini kullanarak işbaşına gelen DP ve AP gibi yabancı sermaye ile işbirliği yaptığı gibi...

POLİTİKADAKİ aslında yukarıdan ve dışarıdan yönetimde gözüken gelişmeyi, aynen Türk - İş bünyesinde de görmekteyiz. İdeolojik olarak, ekonomik olarak, politik olarak bu yönetim, kapitalizmin istediği çerçeve dışına çıkamamıştır. Şüphesiz bu hususta dalgalanmalar olmuştur, fakat yine de emperyalist çizgi içinde kalınmıştır. Sendikacılık çeşitli usullerle bu yörüngede gelişirken, elbette yörüngenin çıkarına uygun olarak işçi sınıfı Avrupa'da gözlenen sendikacılık gelişim çizgisinin dışında tutulacaktı. «Sendikaların politika dışında tutulması» ilkesine senelerdir karşı çıkan kimselerin maruz bırakıldığı baskı, tehdit ve tasfiyeler herkesin malumudur. Şüphesiz bu baskı ve tehditleri yapanlar, bunun mükafatını, Türk - İş'in devamlı surette başında kalarak ve onun getirdiği olanaklardan yararlanarak almaktadırlar. Türk - İşte veya herhangi bir sendikada değişmez lider kadrosunun varolması, aşağıdan yukarıya ciddi bir gelişmenin olmadığının, yani sendika içinde bürokratik bir oligarşinin yukarda ortaya atılan ilkeyi yürütmek fonksiyonunu başardığının kesin delilidir. Bu ilkeyi kabul etmeyen Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu dahi, maalesef, emperyalizmin tehditleri altında büyük ölçüde bürokratik bir yönetime kaymıştır. Onlar da artık aşağıdan yukarıya bir gelişmenin gerçekçi yollarını bulmak zorundadırlar.

TÜRK - İŞ'in tarihi sınıfsız toplum hikayesi, sermaye ve emek arasında bir çelişki bulunmadığı, yani birbirini tamamladığı hi*kayesi, böylece sınıf mücadelesinin gereksizliği* iddiasına varmaktadır, ve bu çerçeve içinde «sendikaların politikanın dışında kalması» olarak özetleyebileceğimiz genel ilkesiyle, Türk iş yöneticileri, Türkiye işçi sınıfının yerli ve yabancılar tarafından sömürülmesinden, Türkiye'de sosyal maliyeti son derece yüksek emperyalist montaj sanayiinin kurulmasından, bizim hesapladığımız üzere işsizliğin gittikçe artmasından, imalat kesiminde çalışan işçilerin nisbi fakirleşmesinden, hattâ bazı kesimlerde mutlak fakirleşmeden tarih önünde sorumludurlar. Bugünkü düzen içinde Türk - İş'in başkan ve genel sekreteri, bürokratların temsilcisi sendikacılar olarak «kol kırılır yen içinde kalır» sloganıyla yerli ve yabancı sermayenin istediği yörüngede kalmışlar ve böylece politikanın dışında kaldıklarını sanmışlardır. Fakat bundan kısa bir süre önce Paşa ve Ecevit kendilerini, sanki içinde değillermiş gibi, partilerine ve politikaya çağırırken buna neden karşı çıkmadılar? Şimdi CHP paralelinde sokağa dökülmekten sözetmek neye? Türk - İş'te şu anda bir koalisyon mevcuttur. Bu CHP ve AP taraftarı sendikacılar koalisyonudur. Bu koalisyon bizim bir süreden beri sözünü ettiğimiz ekonomide mevcut, politikada da şimdi kurulmaya çalışılan koalisyondan çok önce teşekkül etmiştir.

Süleyman Demirel ve Seyfi Öztürk endişe etmesinler. Türk İş'in bugünkü işbirlikçi yöneticiler işçileri sokağa dökemez. Dökerse de, bu bir CHP tertibinden ibaret kalır. İşçi sınıfı sokağa dökülürse, **kendi devrimci eylemi içinde ve tarihi sorumlulukları açık olan işbirlikçi sendikacıları bertaraf ederek dökülür!**

ENDONEZYA KATLİAMI II

yaras
harek

Röportaj: Barbro KARABUDA

Fotoğraf: Güneş KARABUDA

● Komünist kıyımından canını kurtarıp toplama kamplarında süründürülen mahkûmlar. Endonezya Hükümeti geçen hafta bir açıklama yaparak bunların serbest bırakılacağını açıklamıştır. Bu. bir milyona yakın insanın katledilmesinin dünya kamuoyunda yarattığı olumsuz izlenimleri örtbas etmek üzere başvurulmuş bir taktiktir.

FANATİKLER, yasaların izin verdiği müslüman partilerin en önemlisi olan Nahdatul Ulema'da toplanmışlardı. İliklerine kadar güdümlü bir politikayla beyinleri yıkanan müslüman partiler ve onun mensupları, komünistlere ve sempatizanlarına karşı kullanılarak beş ay gibi bir süre içinde insanlık tarihinin en hunhar katliamlarından birine alet edilmişlerdir.

Ulema, dini bütün müslümanlara komünistlerin «kafir - habir» (savaş hainleri) sayılmaları yolunda fetva vermişti. Kafirlerin ise, geleneğe göre, acımadan katledilmeleri vacipti. Yine dini bütün bir müslüman için «hain»lerin ölüsünü gömmek de caiz değildi.

1965 yılının ekim, kasım ve aralık, 1966'nın ocak aylarında Endonezya'da müslümanlar(!)ın kâfirlere (!) karşı giriştikleri amansız savaş, misli görülmemiş dehşet düzeylerine ulaşmıştı. Kafirlere karşı girişilen harekat çok geçmeden eski kinleri galeyana getirerek yerel çıkar grupları arasında acımasız bir kişisel hesaplaşmaya dönüşmüştü.

Kutsal savaşın en yüksek dehşet düzeyine ulaştığı kasım ayında «katliam» yeni bir isimle anılmaya başlamıştı. STORMKİNG uygulaması... Başka bir deyişle, «lamba ışığı cinayeti»...

Stormking, ülkeye Holanda'lıların getirmiş olduğu bir tür gaz lambasına verilen isimdi. Geceleri pirinçliklerde yada cengelin ağaçsız alanlarında görülen «lamba ışığı», meşum olayın habercisi sayılıyordu. Köy halkı bir önceki «kurban» şöleninin iblis gösterisine üşüşüyordu. Kurbanlar, gazlambasının donuk ışığında bir ağaca bağlanıyor, üzerlerine çullanan «cellat»lar, keskin bıçaklarını acımasız, dindaşlarının şahdamarlarına daldırıyorlardı. Tanıkların söylediklerine göre, kurbanlar «gık» demeden, vekar içinde ölümü kabul ediyorlardı. Ölüme böylece vekar içinde gitmeleri sadece «komünist» olmalarından değil, Javalı olmalarından da geliyordu. Javalı için alınyazısı önünde tevekkül, yaşamın birinci ve vazgeçilmez koşuluydu.

Cesetler ya cinayet yerinde çürümeğe bırakılıyor yada en yakın nehre atılıyordu.

Endonezya'da 1965 Kasım'ında, Solo'da yada Sumatra'da nehirlerin cesetten tıkandığı hâlâ halkın ağzında...

Lamba ışığında cinayet gösterisi başladığında «hain», secde ederek «kelime-i şahadet» getiriyordu. Bu beklenmedik olay karşısında cellatlar ne yapacaklarını bilemiyor, şaşkınlıktan bıçaklarını kullanamaz hale geliyorlardı. Kurban komünistti, ama aynızamanda müslümandı. Cellatların aldıkları emir ise «hain»lerin öldürülmesiydi. Bu güç mesele nasıl halledilecekti?

Ulema, din bilginleri uzun teolojik tartışmalardan sonra meseleye çözümyolu bulmakta gecikmediler:

— Biz müslümanların görevi, kafiri yoketmektir. Bunlar gerçi kelime-i şahadet getiriyorlar. Ve bu nedenle de, eğer kuranın kuralları uygulanırsa, «müslüman» sayılmaları gerekir, ama bunlar kelime-i şahadetlerinde samimi midirler? Bunu bilmiyoruz. Bu durumda görevimiz onları yoketmektir. İnsan olarak bir hatamız varsa eğer, tanrı büyüktür. Bizi bağışlar!

■

«Yarasa», Endonezya Ordusu'nun tıpkı yarasa gibi geceleri ortaya çıkan özel cinayet birlikleridir. 1965 yılının son aylarından 1969'a uzanan ve bugün hâlâ ülkenin şurasında burasında sürüp giden korkunç katliamın vurucu gücü, «Yarasa» adı verilen bu cellat birlikleri olmuştur.

Yakıcı güneşin çekilip yerini aldatıcı bir sükûnete bıraktığı günbitiminde Jakarta, Yarasa Ordusu'nun, büyük bir sessizlik içinde, sorguya, işkenceye yada zindanlara sürüklenen «siyasi mahkumlar»ın üstüne çullandığına tanık olur.

«Kimsenin bunu açıkça söylemeye dili varmıyor gerçi, ama korku her insanın gözünde...»

Jakarta bugün, seyahat yada halkla ilişki kurma bakımından özgür bir

Özenti II

Bugün halkımız komünistlere, solculara, anarşistlere işte bu şamarı indirmek için âdeta sabırsızlanmaktadır. Herşeyi unutsanız bile, katiyen Endonezya'yı hatırınızdan çıkarmayınız. Türkiye'nin bu mevzuda daha tecrübeli olduğunu hesaba katınız.

N. MUSTAFA POLAT
(Sabah - 1.8.1968)

● Kadın mahkumlar, ayrı kamplarda toplanmış olup gayriinsani şartlar altında yaşamaktadırlar. Bu mahkumlar sık sık işkenceye tabi tutulmaktadır.

...sa

...katı

Endonezya'da geceleri Yarasa barekâtına çıkan orduya mensup yarasa birliklerinden bir grup Jakarta Sokaklarında devriye geziyor (üstte) ve Barbro Karabuda bir toplama kampında mahkûmlarla görüşüyor (yanda)

şehir. Ama kimsenin, hükümetin «komünist oldukları» bahanesiyle bir milyon insanı koyun boğazlar gibi katlettiğinden söz etmeye cesareti yok. Hâlâ sürüp giden «komünist avı» yada zındanları, esir kamplarını dolduran 150 bin siyasi mahkum konusunda da aynı şey... Korkudan dili tutulmuş herkesin...

«Avrupa'da sizler, dehşet günlerinin artık gerilerde kaldığına inanırsınız, doğal olarak... Hükümetin istediği de bu zaten. Aksini söylemeye kim cesaret edebilir? Oysa katliam oralarda hergün sürüp gitmektedir. Binlerce insan hâlâ boğazlanmaktadır. İki yıl önce yarasaların gelip beni ilk kez sorguya çektiklerinden bu yana gözlerime uyku girmiyor. O gün bugün tam dört kez zındanı boyladım. Ama her defasında, nüfuzlu tanıdıklarım sayesinde postu kurtardım. Tabii herkes benim imkanlarıma sahip değil. Zengin bir adamım ben. Ama aynızamanda Çinliyim. Endonezya'da Çinlilerin durumu daha da karışık. Çünkü komünist olup olmamanın yanısıra bir de ayrı bir ırktan olmak söz konusu...

«Endonezyalılar bizden nefret ederler. İş hayatındaki başarılarımızı çekemezler. Hitler'in Almanya'da Yahudileri yoketmesi gibi, onlar da bizi yoketmek için can atarlar. Bizi Asyanın Yahudileri olarak görmelerinin nedeni bu...»

1965 yılı başında patlak veren olaylardan bu yana çok sayıda Çinli, Endonezya'yı terketmiştir. Ama bu tabii kolay olmamış ve Çinli işadamları ülkeyi terketmek için Endonezya Muhaceret Servislerine muazzam meblağlar ödemek zorunda kalmışlardır.

Bugün Endonezya esir kamplarındaki Çinlilerin sayısı 40 bine yakındır. Jakarta'daki Çin Mahallesi, çevresi demir parmaklıklarla çevrili, gerçek bir ghetto'dur. 1968'in ilk aylarında patlak veren olaylarda Çin Mahallesi yerle bir edilmiş, 20 Çinli öldürülmüş, 400'ü de yaralanmıştır.

Kurbağa bacağı yemeği konusunda ün yapan bir Çin lokantasının yanındaki bir büroda oturuyoruz. Karşıda, yolun öbür tarafında kırmızı bir mabet var. Çinliler, yan sokaktaki kumarhaneye gitmeden bu kırmızı mabete uğruyorlar. Şans dilemek için tanrıdan...

Jakarta Valisi Sadikin'in, şehri güzelleştirmek için güvendiği gelir kaynaklarından biri de kumardan alınan vergi...

Günlerden Cuma. Şehir Alabildiğine sessiz. Öğleden sonra yağmur bekliyor Jakarta...

«Endonezya'da paranın satınalamayacağı hiçbir şey yok... Benim Endonezya pasaportum var. Ama 3 milyona yakın Çinli bugün yabancı pasaportu taşıyor hâlâ... Çoğunu Pekin veriyor pasaportlarını. Birkaç yıl öncesine kadar Çinliler güçlük çekmeksizin Endonezya pasaportu alabiliyorlardı. Ama şimdi bunun için gerçek bir servet lazım.»

Mahallenin dükkanlarını süsleyen Çin yazılarının şimdi yerinde yeller esiyor. Endonezya'da yaşayan her Çinli, adını bir Endonezya adıyla değiştirmek zorunda. Uygulanmak istenen «gönüllü bir kaynaşma» politikası. Endonezya başka ırkların varlığına tahammül edemiyor

«Ya zorla Endonezya ırkıyla kaynaşmak, ya ülke dışına yada zındana atılmak... Biz Çinliler bu iki şık arasında seçim yapmak durumundayız. Ayrıca Endonezya'da yaşayan Çinli her zaman tedirgindir. Komünistlerle patlak veren her çatışmanın cezasını biz çekeriz. Bizler Endonezya'da doğduk. Burası biraz da bizim vatanımız. Çinli olmamız, mutlaka komünist olmamızı gerektirmez. Tam tersine çoğumuz kapital sahibi, varlıklı insanlarız.»

1950 yıllarında Çin Halk Cumhuriyeti, Endonezya'da yaşayan Çinlileri anavatanlarını ziyaret ederek gelişimi bizzat yerinde görmeye çağırmıştı. Binlerce Çinli bu şansı değerlendirdi.

«Bununla birlikte çok sayıda Çinli artık yaşayışlarını değiştirmek istemiyordu. Kapitalist sistemle iyice uyuşmuştu çoğu. Aramızda Endonezya'nın komünist olması için çaba gösterenler de yok değildi. Varlıklı ailelerin çocukları bunlar arasında sayılabilir. Ama biz genel olarak vatanseveriz. Bunun için komünist olmamıza gerek yok. Kişiliğimizi para ile ispata itildik. Bu yüzden bütün şimşekleri üzerimize çekiyoruz. Bu, bazen reaksiyoner, bazen de komünistlik bahanesiyle oluyor... Dehşetin yüzü sürekli olarak değişiyor.»

Bir Endonezyalı politikacıya göre Çinliler arasından «hain» çıkması hemen hemen mümkün değil. Çinliler birbirlerine, arkadaşlığa çok bağlı.

«Bir Çinlinin bir arkadaşını eleverdiği görülmemiştir. Aralarında müthiş bir dayanışma vardır Çinlilerin. O hiç anlamadığımız dilleriyle apayrı bir dünyanın insanları... İçlerine girmek, ne yaptıklarını anlamak çok güç...»

Endonezya zındanlarındaki Çinliler, ordunun küçük rütbeli subayları için bitip tükenmez bir gelir kaynağı. Bunlar, mahkumların ailelerinden çeşitli vaadlerle para sızdırmakta:

«Siz parayı verin, gerisi kolay... Gerekli miktarı verirseniz, işkenceden kurtulabilir... Bir gecelik özgürlüğe ne kadar verebilirsiniz?»

Endonezya zındanlarındaki Çinlinin alınyazısı da bu... Yakınları 15 yıldır esir kamplarında tutuklu olan çok sayıda Çinli ailenin «rüşvet»e para yetiştirmek için evlerini, barklarını sattıkları söylentisi çok yaygın.

Dehşet ve korku Endo[illegible] lumunun iliklerine işlemiş. [illegible] kimseye güveni kalmamış...

Endonezya yurttaşı, hayatını [illegible] mak için ordu tarafından [illegible] 1965'ten bu yana yasaklanmış [illegible] donezya Komünist Partisi'yle [illegible] lişkisi bulunmadığını tevsik [illegible] belgeye sahip olmak zorunda[illegible]

İş kapılarını açan bu [illegible] etmek tabii ki kolay değil. [illegible] büyük sayıda parayı gözden [illegible] gerek...

Java'nın merkezinde [illegible] marang şehrinde ordu, halen [illegible] olan yada öldürülen komünistlerin [illegible] larını, karılarını genelevlerde [illegible] maya zorlamakta. kadınlar için [illegible] li kimlik kartları karşılığında [illegible] dın tellallarının elde ettikleri [illegible] önemli bir bölümünü cebe indir[illegible] dir

Yarasa birlikleri Jakarta'da [illegible] da sessiz çalışmaktadır. Binbaşı [illegible] «Öbür şehirlerde herkes yaptığı [illegible] vünüyor. Biz konuşmaktan çok iş yapıyoruz.» diyor. Binbaşının söyledik[illegible] rine inanmak lazım. Jakarta'da tek başına 300 bin komünist sempatizanını (?) ölüm adasına sevkeden bizzat [illegible]

«Pulau Mati Ölüm Adası'na [illegible] yere gönderilenlerin sayısı kaç?»

«Çok değil... 5600 civarında.»

« Peki ya ötekiler?»

«1965 darbesinden iki ay [illegible] Komünist Partisi'nin kuruluş yıl[illegible] mü şenliklerine katılan sen değil [illegible] din? Jakarta'yı bir baştan öbür [illegible] geçen Komünist Partisi Lideri [illegible] ve Başkan Sukarno'yu alkışlayan [illegible] binlerce militan arasında sen yok [illegible] dun?»

«Evet vardım. Oradaydım.»

«Üniversitede arkadaşların arasında komünist militanlar yok muydu?»

«Vardı. Ekonomi bölümünde[illegible] grupları 10 kişiydi...»

«Arkadaşlığınız nasıldı? İyi [illegible] di?»

«Evet, hepimiz çok iyi arkadaştık.»

«Sonra ne oldu?»

«Bir gece hepsini orduya teslim ettik. O gün bugün seslerini duyan [illegible] madı.»

«Peki ama onlar arkadaşların [illegible] değil miydi?»

«Hayır, artık değildiler!»

Bir Endonezyalı öğrenci böyle cevaplıyordu sorularımı.

Gelecek Hafta

PURWODADI SKANDALI

Aybar, bürokrasi üzerine TİP'in görüşünü açıkladı

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar. Parti teşkilatına aşağıdaki genelgeyi göndermiştir:

«CHP yöneticilerinin zımni muvafakatıyla, Adalet Partisi iktidarının millî bakiye sistemini kaldıran seçim kanunu değişikliği, iki büyük partinin münavebe ile veya birlikte devletin kaderini elinde tutması sonucunu sağlamak maksadını gütmüştür. Bugün için, bu iki partiden biri, büyük toprak ağalarının ve özellikle ithalatçı, ihracatçı ve montajcı sermayedarların çıkarlarını savunan Adalet Partisidir; ötekisi de, bürokratlar dediğimiz sınıfın, yani yüksek memurları teşkil ettiği sosyal grubun devleti tekelinde tutmasını öngören Cumhuriyet Halk Partisidir.

Bu sosyal sınıflar veya grupların her üçü de, emekçi halk sınıflarının karşısındadır. Şöyle ki. millî geliri çıkarlarına göre bölüştürürler; keza çalışma şartlarını kendi çıkarlarına göre düzenlerler.

Beri yandan. Adalet Partisi yöneticileri olsun, CHP yöneticileri olsun, emperyalizme bağlı bugünkü kapkaç kapitalist rejimden yanadırlar. Her ikisi de, NATO'dan ve ikili anlaşmalardan yanadırlar.

Böylece hakim sınıflarla emekçi halk sınıflarını birbirinden ayıran çizgi, gayet açık ve seçik olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiyede hiçbir ekonomik veya sosyal mesele, yukarıda çizdiğimiz tablo gözönünde tutulmadıkça ve giderek hakim sınıf durumunda bulunan ağa. komprador ve Amerikancı bürokratlar üçlüsü iktidardan düşürülmedikçe çözümlenemez.

Bu durum karşısında, kimi yazar ve düşünürlerimiz Türkiye'nin meselelerinin bir sol KADRO'nun iktidara gelmesiyle çözümleneceği hususunda fikir birliği varmış görünmektedirler. Sanki sosyal sınıflar dışında düşünülmeleri mümkünmüş gibi, sol eğilimli aydınların bir siyasi kadro olarak iktidara gelmeleri ile, meselelerimizin çözümleneceği

hususundaki bu iddialar üzerinde, dikkatle durulması gerekmektedir. Oysa bu, emekçi halk sınıflarını, tarihi ağırlıkları ve tarihteki rolleriyle değerlendirmeyen bir görüştür. Gerçekten. sosyolojik anlamda bir iktidar değişikliği olmadan. yani işçiler, köylüler, küçük esnaf, zanaatkar ve küçük memurların. emekçi sınıflar olarak ağırlıklarını devlet yönetiminde hissettirmeden, Türkiye'de hiçbir köklü dönüşüm yapılamaz. Bundan dolayı halktan kopmuş bir sol kadronun iktidara gelmesi, meselelerimizi çözmek şöyle dursun, yeni bir takım güçlüklere, zorluklara sebebiyet verecektir.

Bu çok önemli noktayı gözden kaçıran bazı sol eğilimli düşünür ve yazarlarımız, bürokrasinin yeni aldığı sol etikete aldanarak, Cumhuriyet Halk Partisinin iktidara gelmesini can ve gönülden arzulamaktadırlar. Türkiye İşçi Partisinin bütün çabası, emekçi sınıfları iktidara getirmektir. Sosyalist aydın kadro, ancak böyle bir iktidarda yararlı işler görebilir. Emekçilerin çeki taşı gibi ağırlığı olmazsa, sol aydınlar kadrosunun ayakları yerden kesilir ve neticede emekçi halk sınıflarının ıstırapları, dertleri azalacak yerde çoğalabilir. Biz Türkiye sosyalizmi için ve emperyalizme karşı mücadele ederken, asıl görevimizin emekçi kitlelerinin bilinçlenmesini hızlandırmak ve onları iktidar yolunda örgütlemek olduğunu asla gözden kaçırmıyoruz.

Şüphesiz hangi sınıfa mensup olursa olsun, emekten yana, halktan yana olan herkese saflarımız açıktır. Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu devrimci ortamda, her sınıf ve tabakadan, özellikle yüksek memurlar grubundan olup da, halktan, emekten yana mücadeleye katılan devrimci kimseler vardır. Ayrıca somut olaylarda, devrimci bir tutum ve davranış içine girenler de vardır. Elbette TİP bu durumları gerçekçi olarak değerlendirmeye ve bu gibilerle işbirliği yapmaya hazırdır. Ama ne var ki, tarihî gelişmde bürokratlar tabakasının özel bir yeri bulunmaktadır. Ve her hal ve kârda, sol akımın liderliğinin bürokrat tabakaya bırakılmıyacağı, yakın tarihimizin doğruladığı bir gerçektir.

İşte Türkiye İşçi Partisiyle, bütün öteki partiler arasında mevcut olan fark, bu noktada toplanmaktadır.»

DOĞUDA HAKİM İLİŞKİ FEODAL MI, DEĞİL MI?
— Erdost, Şemdinli Örneği'ni genelleştirmedim diyor —

Şemdinli Örneği Üzerine Açıklama

Muzaffer ERDOST

SAYIN Ahmet Aras'ın ANT'ta (sayı, 125) yayınlanan «Doğu'da Üretim İlişkileri» adlı seri yazısında, «Şemdinli Örneği» arabaşlığı altında, Şemdinli ile ilgili yazılarımı eleştiren noktalara, cevap vermek isterim.

Şemdinli konusunda belli başlı iki yazım yayınlanmıştır: biri, «Şemdinli Röportajı» **(Yön, sayı 172'den 189'a kadar)**, ikincisi, «Şemdinli Aşiretlerinde Üretim İlişkileri» **(Türk Solu, c. I, sayı, 22, 23, 24, 25)**. Sayın Aras, Şemdinli konusundaki yazılarımı, «yedi noktada» eleştirmiş. Bu eleştirilere cevaplarım:

Sayın Aras'ın birinci iddiası: «1 — Yukarıda da belirtmiş olduğum gibi tamamen ayrı bir özelliğe sahip olan Hakkâri'nin bir kesiminde yapılan gözlemlerin neticeleri tüm bir bölgeye teşmil edilemez -ki bu gözlemler çok kısa bir süreyle sınırlı olursa-.»

«Şemdinli Aşiretlerinde Üretim İlişkileri» adlı yazımın hemen «Giriş» bölümünde şu cümleler vardır: «Burada, şunu da belirtmeliyim: bugün Şemdinli aşiretlerinde terk edilmiş olan bazı üretim ilişkileri, Irak'da, özellikle İran'da bazı aşiretlerde, henüz görülmektedir; fakat Şemdinli aşiretlerindeki üretim ilişkilerinin, Doğu Anadolu'daki aşiretler yönünden. genel bir nitelik taşıyıp taşımadığı, bizim bilgilerimiz dışında kalan ayrı bir çalışma konusudur.»

Buradan çıkan sonuç şudur: yazarın iddia ettiği gibi, Şemdinli örneğini, tüm bölgeye teşmil etmedim. Bunu açıkça yazmışımdır.

İkinci iddia: «2 — Serf olarak nitelendirdiği «Kırmançolar» zümresi konusunda büyük bir hataya düşmüştür. «Kırmançolar» Kürtlerde bir zümre değil «Kırmanci» lehçesini konuşan bütün Kürtlere verilen bir isimdir.»

Yazımızda, bu konu ile ilgili kısımlardan bazılarını, buraya aktaralım: «Aşiret, kabilelerden ve hiç bir kabileye mensup olmayan kırmançlardan meydana gelir. Bir mir veya aşiret reisi, yedi hatta on göbeğe kadar olan akrabaları olan **pısağalar** ile birlikte, aşiret reisi ailesini meydana getirir. Aşiret reisi ailesinin dışında ve fakat aynı kandan gelerek çoğalmış aileler, kabile adını alırlar ve kabileyi aşiret reisine bağlayan sosyal unsur, kabile reisidir. Bunların dışında, başka mirlerin yönetiminden çıkarak, başka aşiret reislerinin baskısından kaçarak, bir aşiret içine gelerek yerleşmiş bireyler, aileler ve kabileler, yeni geldikleri aşiret ile zamanla kaynaşırlar ve bunlar da aşiret üyesi sayılırlar; fakat aşiretin kanını taşımadıkları için, ayrı ve düşük bir tabaka muamelesi görürler, bunlara kirmanç (11) denir.»

Yukardaki paragrafta görüleceği gibi «(11)» yazılı bir dipnot vardır, ve bu (11) nolu dipnot şöyledir: (11) Kürtlerin büyük bir boyu olan Kirmanç (Kurmanç) şubesi ile, buradaki Kirmanç sözünü birbirine karıştırmamak gerekir. Burada, aşiret içinde, Kirmanç olmaktan başka hiç bir kan asaleti olmayanlar anlamında kullanılmaktadır.»

Gene aynı yazımızın başka bir yerinde, «Halk, Kürtçe (Kirmanço şubesi) konuşmaktadır» denilmektedir.

Bunlardan çıkan sonuç şudur ki, «kirmanç» teriminin genişliği, bizim tarafımızdan iyi bilinmekte ve aynı zamanda, aşiretlerde, bir aşiret reisine, bir pısağaya, bir kabile reisine «kirmanç» diye hitap edilememekte, ama aşiret ile kan birliği bulunmayanlara, aşiretlerde, «kirmanç» diye hitap edilmektedir.

Üçüncü iddia: «3 — Artık ürünün angarya yoluya toprak sahibine geçmesi durumu varsa da çok cüz'i ve sınırlıdır.»

Yazımızın üçüncü bölümünde, her aşiretin bugünkü durumu ayrı ayrı ele alınmış ve kimlerin kimlere angarya yaptığı açıklanmıştır. Artı - ürünün angarya yoluyla toprak sahibine geçmesinin çok cüzi olup olmadığı meselesini bir yana bırakınız,, yazımızda, Mirler ve serbest aşiretler döneminde, Mirlerin ve aşiret reislerinin geniş toprakları olmadığı belirtilmiştir. Ama buna rağmen angarya, mirlerin veya aşiret reislerinin egemenlikleri altında bulunan bütün aşiretleri veya aşiretin angarya ödemekle yükümlü üyelerini kapsamaktaydı. Yani angarya olan artı - ürün, toprak sahiplerinin değil, büyük topraklara sahip olmayan mirlerin veya aşiret reislerinin elinde toplanmaktaydı. Geniş topraklara sahip olan Şeyhler ise, artı - ürünü, angarya olarak değil, ürün - rant olarak alıyorlardı. Üretim ilişkilerinde angaryanın mevcudiyeti söz konusudur, angaryanın azlığı veya çokluğu değil, angaryanın mevcudiyeti üretim ilişkilerini niteler.

Dördüncü iddia: «4 — Mir'lerin Aşağı Mezopotamya'dan geldiklerini ve buralardan parayla toprak satınalarak toprak sahibi olduklarını söylemektedir ki gerçeği ne derece yansıttığı bilinmemektedir, belge gösterilmesi gerekirdi. Dolayısıyla bu şüpheli bir varsayım oluyor.»

Bu sözler yanlıştır. Çünkü: a) Mirlerin Irak içlerinden nasıl ve hangi yolu izleyerek geldiği, yazımızda açıkça belirtildiği gibi, bu konuda kaynak olarak, dipnotta, hem Kürtler hakkında ve hem de Şemdinli hakkında araştırmaları bulunan B. Nikitin'in şu yazısı gösterilmiştir: «B. Nikitine, «Shamdinan» En-

DOĞU'DA ANGARYA VAR MIDIR?
— Erdost'a göre angarya üretim ilişkisini niteliyor —

«yclopedie de L'İslâm, c. VI. s. 313-315». (Bu makale, **İslâm Ansiklopedisi**'nin Türkçe yayınına alınmamıştır.) **Demek ki,** Mirlerin kökenlerine ait bilgiler hakkında, yazımızda kaynak gösterilmiştir, b) Yazar, Mirlerin «toprak satınalarak toprak sahibi olduklarını» söylediğimi iddia etmektedir; bu, tamamen yanlıştır. Çünkü, Mirler, aşiretler üzerindeki egemenliklerini «cebir» yoluyla kurmuşlardır ve bu husus, yazımızda açıkça belirtilmiştir. Toprakları satın alarak toprak sahibi olanlar Mirler değil, Mirlerin egemenliklerine son veren Sadate Nehri ailesidir, yani Şeyhlerdir. Bu da yazımızda anlatılmakta, ve Muhammed Sıddık zamanında, ailenin sahip olduğu toprakların nasıl ve hangi fiyatlarla alındığına dair, canlı tanıkların ifadelerine dayanarak çeşitli örnekler verilmektedir.

Beşinci iddia: «5 — Nakşibendi tarikatının birkaç büyük kolundan biri olan «Seyyit Taha-é Nerye'nin bölgedeki bütün diğer tarikatların başı olarak gösterilmesinde yine hataya düşülmüştür.»

Gerek «Şemdinli Röportajı» adlı seri yazımızda, gerek «Şemdinli Aşiretlerinde Üretim İlişkileri» adlı yazımızda belirttiğimiz gibi, Mevlana Halid'in halifesi olan Seyit Taha, Şemdinli'nin eski ilçe merkezi olan Nehri'de faaliyette bulunmuştur ve 1880 hareketinin lideri Şeyh Übeydullah, Seyit Taha'nın oğludur; Kürt Teali Cemiyeti Başkanı ve Ayan Meclisi Başkanı olup daha sonra Şeyh Sait hareketinin siyasi lideri olduğu isnadı ile idam edilen Seyit Abdulkadir, Seyit Taha'nın torunudur. Yazarın iddiasının nasıl *hiç* bir esasa dayanmadığını göstermek bakımından bir - iki noktayı burada nakletmemize izin verilsin. Kasım Kufralı, **Nakşbendiliğin Kuruluş ve Yayılışı** (Doktora tezi, 1949, Türkiyat Enstitüsü *Kitaplığı) adlı eserinde, Nakş*bendi tarikatını yaymak için icaze verilerek görevlendirilenleri anlatırken şöyle devam eder: «Şarkî Anadolu'daki halifelerin en ileri gelenleri al - Sayyid, al - Şeyh Add Allah, al - *Şamzini, al - Hakkâri (Şeyh* Abdullah) ile kardeşi oğlu al - Sayyid Taha, al - Şamzini, al - Hakkâri'dir (Seyit Taha'dır). Halidilik bu havalide bu son zatın halifeleri vasıtasıyla yayılmıştır.» (Adı geçen eser, s. *103.) Gene aynı eserde,* Mevlana Halid'in «Abd Allah al - Hakkâri (Şeyh Abdullah) ve al -Sayyid Taha al - Hakkâri (Seyit Taha) vasıtasıyla tekmil Kürdistan'ı nüfuzu altında bulundurduğu» (aynı eser, s. 183) *yazılıdır. Ayrıca, yazarın* iddia ettiği gibi, Seyit Taha, yazımızda, «bölgedeki bütün diğer tarikatların başı olarak» gösterilmemiştir. Böyle bir şey, gülünç olurdu. Çünkü, Nakşbendi tarikatı, elbette diğer tarikatlarla *mücadele* halindedir, dolayısıyla bir Nakşbendi şeyhinin, diğer tarikatların başı olması söz konusu değildir.

Altıncı iddia, «Kürtlerdeki aşiret sisteminin ilkel toplumdaki kan akrabalığıyla bir tutulmaması yanlışlığına» dairdir. Bu konuda, «Şemdinli Aşiretlerinde Üretim İlişkileri» adlı yazımızda verdiğimiz bilgiler, hemen yukarda yazarın ikinci iddiasına cevap olarak aktardığımız paragrafta da görüleceği gibi, bizim, bölgeden topladığımız dokümana dayanan tespitlerdir; geniş ve ayrıntılı bir şekilde izah edilmiştir. Yanlış tespitler varsa, bu, tespitlerimizin yanlışlığı gösterilerek ispat edilmek gerekir.

Yedinci ve son iddia şudur: «7 — Kuzey Iraktaki hareketin bir aşiretin önderliğinde başlamış olduğu doğrudur. Fakat bu *hareketin bir aşiret hareketi* halinde kaldığı iddiası yanlıştır. Hareket bu günkü durumuyla ulusal bir harekettir.»

Şemdinli Röportajı adlı seri yazımızda «Şemdinli'nin Dış Komşuları» adlı bölümde, Molla Mustafa Berzani üzerinde geniş bir şekilde durulmuştur. Bu yazılarda bazı yanlış tespitler vardır, bu yanlışları dü*zeltmek için doküman arıyo*rum, buluyorum, tashihlerimi yapıyorum. Yazının yayınladığı tarihte, Molla Mustafa Berzani'nin komşu Kürt aşiretleriyle çarpışmakta olduğunu ve Irak hükümetinin, Molla Mustafa'ya karşı, *komşu* Kürt aşiretlerini nasıl ve ne şekilde desteklediğini belirttim. Ama, bu hareketlerin «ulusal bir hareket» o*lup olmadığını* katiyen tartışmadım. Yazı 1965'te yazıldı ve 1966'da yayınlandı. O zaman, Ulusal meselenin sosyalist bir tahlilini yapacak bilgiden yoksundum ve yazı, o günkü bilgimiz ve kültürümüz çerçevesi içinde yazılmıştır. Ama yazarın iddia ettiği gibi, adı geçen yazılarımda, Molla Mustafa hareketinin ulusal niteliği hakkında bir yorumda bulunmadım; bir devlet kurup kuramıyacağını, ne gibi güçlüklerle karşı karşıya olduğunu yazdım.

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

Abdülhamit Han bile

Sultan Abdülhamit Han bu ülkeyi 33 yıl yönetmiştir. (1876'da tahta çıkıyor, 1909 da tahttan indiriliyor). Tarihlere büyük bir müstebit ve despot olarak geçirilir. Osmanlı ülkesinin güçsüz ve karışık bir döneminde işbaşına geçtiği için elbette bir takım entiriklerle işleri yürütmüştür. Osmanlı aydınları Meşrutiyet'e büyük önem verdikleri, onu bir çeşit her şeyi çözümliyecek reçete saydıkları için Abdülhamit'le sürgit anlaşmazlığa düşmüşlerdir. Yok Meşrutiyeti ilan ettin, yok etmedin... gibilerden. 1876'da bir, 1908'de bir Meşrutiyet ilan edilmiştir. 33 yıl elbette büyük bir sayıdır. Bir ülkenin kaderine mutlak gibi görünen egemenlik kurmak, çok kimseyi darıltır, çok kimseyi memnun eder. İki meşrutiyetin ilanı bu halka ne kazandırılmıştır? Halk gene aynı üretim araçlarını kullanmış, aynı üretim araçları ile sömürülmüştür. Meşrutiyetler Osmanlı aydınlarına dırdır özgürlüğü vermiştir. Osmanlı aydınlarının üretim araçlarının kullanılışı, gelişimi, halka dönük bir biçime döndürülmesi konularında gelişici önerileri olmadığı gibi, bunların farkına bile varmamışlardır. Batıda üretim araçları el değiştirir, sınıf çatışmaları ön plana çıkarken Osmanlı aydınları yeni gelişmeyi yok saymışlardır. Yeni emperyalizm dünyaya dal budak salarken Osmanlı ülkesi ince politika yüzünden toprak yitirmiştir.

Bize okullarda en büyük despotizmin Abdülhamit döneminde geçtiğini öğretmişlerdir. Sonraları hangi despotizm söz konusu olursa, Abdülhamit dönemine bir atılış ve benzetme yapılmıştır. **Şüphesiz bir adamın 33 yıl söz sahibi oluşunda bir despotizm vardır. Ama bu sayı Türk tarihinde sadece Abdülhamit için söz konusu değildir. Abdülhamit'ten daha uzun süre bu ülkede söz sahibi olanlar çıkmıştır.** Siyasi düzlemde biçimi başka olmakla beraber süre olarak ikisini birbiri ile kıyaslamada yanlışlık olmaz. Despotizm yönünden, ben İsmet Paşa'yla Abdülhamit'i mukayese edeceğim. İsmet Paşa'nın, Anadolu İhtilali'ne katılışı Mustafa Kemal'den gelen bir telgraf üzerine, 19 Mart 1919'da başlar. Yani 50 yıldır, Anadolu ihtilalinin bir devamı olan Birinci ve İkinci Cumhuriyetlerde kesin söz sahibidir. Ondan öncesi de vardır. İttihatçıların işbaşına geçmeleri üzerine, onlardan da önemli görevler almış, o zaman çekilen fotoğraflara dikkat edildiği zaman, Enver'in, Sakallı Cemal Paşa'nın yanlarında yer aldığı, bazı görüşmelere yetkiyle katıldığı görülür. Fakat biz gene bu süreyi, onun siyasi hayatının kesin kesitleri içinde saymayalım. Ondan sonra gelen 50 yıl çok önemli bir süredir. Abdülhamit'ten de 17 yıl fazla, 50 yıl, bu ülkenin kaderine egemen olmuş bir insan, siyasi bakımdan olsun, üretim araçlarının gelişmesi ve eldeğiştirmesi bakımından olsun, ne yapmıştır? Demokrasi, tek partili rejim, faşizm, siyasi özgürlüklerin kullanılışı, çok partili siyasi rejime geçiş, 27 Mayıs 1960 Devrimi, ondan sonraki Başbakanlık yılları, Demokratların siyasi haklardan yoksun bırakılışı ve siyasi haklarının geri verilmesi, Demirel yönetimini bir çıkmaza sokuşu, bütün bunlarda İsmet Paşa'nın aldığı puan ve geçtiği yol nedir? Bu ülkeye, dolaylı ve dolaysız İsmet Paşa katılışlarının ne yararı olmuştur? Üretim araçları kimin elinde kalmış, üretilenlerden en yüksek payı kim almış, spekülatif ekonomik dalgalanmalardan hangi kesimler yararlanmış, ulusal kültür kimlerin elinde yozlaşmış, (yaygın hale gelmemiş), okuma yazma oranında artış olmamış, nüfus artmış, buna ters orantılı olarak gelir gündengüne düşmüş, memleket Balkan ülkelerinin de gerisinde bir düzleme neden düşmüştür? Bütün bunlarda, 50 yıl Türk politikasına müdahale eden bir adamın payı nedir? Abdülhamit despotizminden de fazla bir despotizm değil midir bu?

Bugün İsmet Paşa CHP'de **kadiri mutlaktır.** CHP'deki son olaylar parti içi demokrasi olmadığını, tek adamın sözünün geçerli olduğunu göstermiştir. İtiraz edenleri Haysiyet Divanları beklemektedir. Ülke, ülkenin başı, iktidar partisi, iktidar partisinin başı, zinde güçler, bir İsmet Paşa despotizmi ile karşı karşıyadırlar. Gece yarısı, Başkana muhtıra gönderecek kadar gidişini azıtmıştır. (Musolini de Metaksas'a savaş notasını bir gece yarısı uyandırarak verdirmişti). Bugün demokrasi sanki işlemiyormuş gibi (kendi anlayışına göre işlemiyormuş gibi):

«— **Demokrasiye kimse el dokunduramıyacaktır..»** demektedir. Bu sözleri ile tehdit ettiği vaktiyle dayandığı zinde güçlerdir. Hangi demokrasi? Kendi sözünün geçerli olduğu demokrasi! Yani af istedi mi, af çıkacak; kanun istedi mi, kanun çıkacak; kafasında bir entrik kurduysa o yürüyecek, yürütülecek! Onun anladığı demokrasi *bu! 32* milyonluk nüfuslu Türkiye'ye milli gelirden düşen pay **290** dolarmış, analfabetizm oranı yüzde **62**'ymiş, Ulusal bağımsızlık yitirilmiş, Adana Hava alanına Türkün uçağı inemiyormuş, madenler, yeraltı ve yerüstü servetleri emperyalizmin elindeymiş; toprak ilişkilerin*de feodal düzen sürgitmiş,* çağdaş kültürden yoksunmuşuz, memleketin bürokrat ve aydınlarının ağzını bıçak açmıyormuş, bunların hiç biri umurunda değildir. Bir Osmanlı Paşası azametiyle, bütün ipleri elinde tutarak dediğim dediktir düdüğünü çalmaktadır. Sultan Abdülhamit *Han bile bu kadarını, bu kadar uzun süre* sürdürememiştir.

31 Mart benzetmesi Sultan Abdülhamit için de vardır, onun için de... Kıbrıs çıkartmasında olduğu gibi, askeri başarısızlık Sultan Abdülhamit Han için de vardır, onun için de. Halkı cahil komak *ve ulusal çıkarları ile meşgul etmemek.* Abdülhamit için de vardır, onun içinde... Benzetmede uymayan, Mithat Paşa yerine, Celal Bayar'ın konmasıdır. Benzetmede uyan Menderes'in asılmasıdır.

Sultan Abdülhamit Han'ın 33 yıllık despotizmi, İsmet Paşa'nın dolaylı do*laysız 50 yılı, arada ne fark var? Türk* zinde güçlerinin ve genç Demirel'in dikkatini bir de bu yöne çekmek isteriz. Hadi, Sultan Hamit Han, dedeleri Âl Osman'ının kılıç zoruyla aldığı bir haracı yiyip tüketiyordu. Bu hangi envanteri, kimin adına bu çıkmazlara sokmaktadır?

TARİH BENİ BERAAT ETTİRECEKTİR

Fidel Castro; Moncada baskınından sonra hapiste

ANT YAYINLARI tarafından yayınlanan DİNLE YANKEE adlı kitapta, Fidel Castro'nun Moncada Baskını'ndan sonra Batista'nın mahkemesinde yaptığı ünlü «La Historia me absolvera!» (TARİH BENİ BERAAT ETTİRECEKTİR) başlıklı savunmanın son sözleri:

«... Sayın yargıçlar, şu anda savunmamın sonuna gelmiş bulunuyorum. Ne var ki, sözlerimi, alışılagelmiş şekilde, sanığın serbest bırakılmasını istemekle bitirmeyeceğim. Yoldaşlarım, Isla de Pinos'un yüzkızartıcı hücrelerinde acıdan kıvranırlarken, sizlerden serbest bırakılmamı isteyemezdim. Kendilerinin alınyazısını paylaşabilmem için gönderiniz beni de oraya! Bir katil ve hırsızın başkan olduğu bir cumhuriyette, dürüst kişilerin yerinin ya mezar yada cezaevi olduğunu anlayabilmek zor birşey olmasa gerek...

Ortada hâlâ, benim durumumdan daha da ciddi olan çözümlenmemiş bir sorun bulunmakta. Bu sorun, bugüne dek bir eşini duymadığımız toplu cinayetlerden, yani 70 vatandaşın hayasızca öldürülmesinden doğmuş bulunuyor. Elinde, vatandaşlara, devamlı korku ve dehşet saçan silahıyla, SUÇLU, hâlâ serbest olarak ortalıkta dolaşıyor. Şayet korkaklık yada yapılan baskılar yüzünden, kanunlar

DİNLE YANKEE!

Dünya kapitalistlerinin başı Watson, önceki hafta dünyaya meydan okuyarak uluslararası korporasyonları ve emperyalizmi savunmuştu. ANT YAYINLARI'nin bu hafta yayınladığı DİNLE YANKEE kitabı, Küba devrimcilerinin ağzından Amerikan emperyalizmine en susturucu şamarı vermektedir. Kitabın başında, yazarı Amerikalı Wright Mills'in belirttiği gibi, eser Küba devrimcilerinin öfkeli sesini dile getirmekle beraber, kapsamı Küba'dan daha geniştir. Bugün Küba'nın sesi, aç uluslar blokunun sesidir. Ve Küba devrimcisi bu blok adına en etkili biçimde konuşmaktadır. Latin Amerika'da olduğu gibi, Afrika'da da, Asya'da da insanlar bu sesin arkasında, daha önce hiç tanımadıkları cinsten bir öfke içinde günden güne güçlenmektedirler. Küba devrimcisinden Yankee'ye mektuplar şeklinde yazılan DİNLE YANKEE kitabının arkasında, ayrıca, Fidel Castro'nun başarısız Moncada baskınından sonra, Batista'nın mahkemesi önünde yaptığı ünlü «TARİH BENİ BERAAT ETTİRECEKTİR» savunması ve Leo Huberman'ın «SOSYALİST KÜBA» adlı incelemesi yeralmaktadır. İnci Özgüden ve Doğan Özgüden'in türkçeleştirdiği DİNLE YANKEE kitabından bir bölümü özet olarak okurlarımıza sunuyoruz:

Dinle Yankee!

Kim olursan ol, sana kızmıyor, hattâ seni tanımıyoruz bile. Nasıl tanıyabiliriz ki? Bildiğimiz Kuzey Amerika, Cincinnatti'nin kenar mahallelerindeki Amerika değil. Onları bilmemize, tanımamıza imkân da yok. Bildiğimiz tek şey, Yankee emperyalizmi! Bu sadece lafta değil, günlük yaşantımızda, kendisini hissettiren bir gerçek. Aylak turistler, şeker tekelleri, Amerika'nın başımıza tebelleş ettiği Batista diktatörlüğü; işsizlik, pis kulübelerde sefil bir hayat... İşte Amerika denince aklımıza gelenler!

Bir an birbirimizi nasıl tanıdığımızı hatırlayalım:

1950'lerde onbinlerce Amerikalı *Havana'ya gelmişti. Bir kısmınız* bizim adım atamadığımız plajlarda güneşlendi. Bir kısmınız da kumar oynamağa ve kadınlarımızla düşüp kalkmağa gelmişti. Soğuk Yankee kışından uzaktaki tatil yerlerimizde güneşlenen Amerikalıları köşebaşlarında *boyun bükerek* seyrettik. Bazılarımız onlardan para da dilendi, açtık çünkü...

Ama bütün bunlar bitti artık, bir daha olmayacak!

Neşeli turist şehri Havana, eskiden bir günahlar diyarı idi. Her katolik gibi, biz Kübalılar *da günahın* **ne demek olduğunu pekâlâ biliyorduk. Biliyorduk ama, Havana'da günah, «para» demekti! Ve 12-14 yaşlarındaki kızlar için genelevlerin bütün iğrençliği, kendi bohiolarından daha yeğdi. Prado'da ve Virtuese adlı dar sokakta** *pezevenkler,* **kızları şans peşkeş çekiyor, Batista ile uşakları da bu kirli işten avantalarını alıyorlardı.**

Belki de Küba'daki kumar ve fuhuşun arkasında kimlerin olduğunu hiçbir zaman duymadın. Kumar parasının büyük *kısmı, hükümetiniz* **ve tekellerinizce desteklenen avantacı Küba Hükümeti'nin cebine akıyordu.** Bir kısmı da Chicago'lu, New York'lu ve Los Angeles'li gangsterlerinizin kesesini dolduruyordu. Orospuluk eden kızkardeşlerimize ödediğiniz paranın arslanpayı da, yine Batista'nın fedailerinin cebinde birikiyordu. Bu, gangsterler tarafından yürütülen bir fuhuştu.

Küba'da Batista tiranlığının son yıllarında orospuluk eden kızkardeşlerimizin sayısını kimse kesinlikle söyleyemez. Tiranlığın devrilmesinden iki yıl önce 270 kadar genelev, odalarını saatle kiralayan düzinelerle otel ve motel vardı. Ayrıca, 700'den fazla bar da mesera'larla doldurulmuştu. (1) Bu da fahişeliğin ilk basamağıydı. Her barda aşağı yukarı 12 mesera çalışmaktaydı ve herbirinin günlük kazancı, 2.25 doları aşmazdı. Patronun ve hükümetin payına düşen miktar ise günde 52 dolardan aşağı değildi.

Aynı şey kumar için de söylenebilir. Tam hesabını tutmak imkansızdı ama, adanın her yerinde onbinlerce kumar makinesi para yutuyordu. Bu, tiranlığın nüfuzlu kişileri tarafından doğrudan doğruya yada dolaylı olarak kontrol edilen mükemmel ve komple bir dolandırıcılık sistemiydi.

Evet, eski Havana, soğuk kışlarınızdan uzaktaki tatil yerlerinizden biriydi. Ama dolarınızdan ve azgınlıklarınızdan aynı derecede uzak değildi. Küba'nın bu duruma düşmesine, Batista'yı destekleyerek, gangsterlerinizle, zengin turistlerinin azgınlıklarıyla elinizden geldiğince yardım ettiniz.

Ama bütün bunlar bitti Yankee!

Şu gerçek kafana dangetmeli: Biz bir çizgi çektik, oradan geri çekilmeyeceğiz. Kendi kanunlarımızı kendimiz yaptık ve onlara silahlarımızla sahip çıktık.

Kızkardeşlerimiz artık Yankee'lere orospuluk etmeyecek!

Belki zaman zaman aklından, **«Biz Küba'lılara hiçbir şey yapmadık ki...»** diye geçiriyorsun. Yanlış bir düşünce! Ülkelerimizin tarihlerine bir göz at, ikisinin nasıl içiçe kenetlenmiş olduğunu açık seçik göreceksin. Tabii gerçekleri de... Biz bu gerçekleri Küba'daki kendi sefaletimizden olduğu kadar, Kuzey Amerika'lıların kitaplarından çıkardık.

İlk olarak 1848'de Küba'yı 100 milyon dolara satınalmağa çalıştınız. Birkaç yıl sonra aynı şeyi bir daha denediniz. Ama İspanyollar Küba'yı satmadı.

Birleşik Amerika tatmin olmamıştı. Güneyliler, ne bahasına olursa olsun, Küba'yı esaret altına almak istiyorlardı. Satınalma teşebbüsleri başarıya ulaşamayınca, Birleşik Amerika temsilcileri **«Ostend Manifestosu»**nu yayınladılar. Bunda Küba'nın Birleşik Amerika'nın coğrafi bir parçası olduğu öne sürülüyor ve **«Eğer Birleşik Amerika Küba'yı satınalamazsa, tanrısal hukuk yönünden onu zorla elde etmek hakkına sahiptir»** deniliyordu. Kısacası, güneylileriniz, Küba'yı iki peyk eyalet haline getirmek istiyorlardı.

Fakat **«manifesto»** bir türlü gerçekleştirilemedi. 1861 yılında güneyli köle sahipleriniz, tıpkı Meksika ve diğer Orta Amerika ülkeleri gibi, Küba'nın da köle sahipleri tarafından işgal edilmesi ve güneylilerin ellerine düşmesi zamanını kollamağa başladılar. Bu da bir türlü gerçekleşmedi. Küba İspanyol boyunduruğu altında kaldı. Biz Küba'lılar da bu boyunduruğa karşı çıkıyorduk. 1860'larda ayaklanmamız başladı. Bu ayaklanmada Küba'lıların uzun süre başarıya ulaşamadıkları doğrudur, tarlalarımızın bomboş kaldığı doğrudur, ama bizim yoksulluğumuz üzerine Yankee işadamlarının servetler yaptığı da doğrudur. İspanyollarla yaptığımız savaşlardan sonraki çöküntüde topraklarımızı *çok düşük fiyatlar*la yok bahasına kapattılar. Ondokuzuncu yüzyılın son yirmi yılında Yankee bankerleri, bütün şeker plantasyonlarımıza elkoymak için harekete geçtiler. 1896'da bizim sırtımızdan 30 milyon dolar kazandılar, hattâ belki *de daha fazlasını...* Aynızamanda Küba madenlerini, demiri, nikeli, manganezi ele geçirdiler. Bethlehem Steel ve Rockefeller Küba'yı satınalıyordu. Yirminci yüzyılın başlangıcında Yankee'lerin sahip olduğu şeker, tütün ve madenlerin *değeri 50 milyon* doları buluyordu. Siz o zamanlar batıyı fethetmekle meşguldünüz, ama işte böyle bazılarınız da güneye elatmışlardı.

Ve sonra, Yankee deniz piyadeleri çıkageldi. Biz Latin Amerikalıların bir sözümüz vardır: **«Önce Yankee doları, sonra Yankee bayrağı...»** Gerçekten de önceleri sizin bize yardım i-

FİDEL CASTRO HALK ARASINDA
— 180 milyon Yankee'ye meydan okuyan bir ulusun lideri —

bütün ağırlığıyla suçlunun tepesine binmeyecek ve yine de bütün yargıçlar koltuklarında oturup istifa etmeyecek olurlarsa, acırım sizlere!

Haince işkence ve tehditlerle dolu cezaevi yaşantısının, herkes için olduğu gibi, benim için de güç olacağını biliyorum. Ne var ki, 70 yoldaşımın kanına giren o sefil diktatörün gazabından korkmadığım gibi, cezaevine girmekten de korkmuyorum.

Zararı yok, beni mahkum ediniz. **La historia me absolvera!»**

Küba'lı kadınlar devrimden önce Yankee'lere orospuluk etmek zorunda kalıyordu, bugün kendilerini devrimi savunmaya adamışlardır.

çin geldiğinizi sanıyorduk. Ama yanıldığımızı çok geçmeden anladık. 1901'de Birleşik Amerika Küba'yı Platt Anlaşması'na zorladı. Bu Platt Anlaşması, bizim hükümranlık haklarımızı tamamen ortadan kaldırıyordu. Hükümetiniz her ne lütufta bulunmuşsa, bunları Küba'nın içişlerine karışmak ve Küba Hükümeti'nin yetkilerini sınırlamak için yaptığı anlaşıldı. Nitekim Platt Anlaşması, Yankee'lere kendi mal mülklerini korumak gerekçesiyle diledikleri zaman elde silah Küba'ya girmek hakkını veriyordu... Ve bu hak kullanıldı da!

Platt Anlaşması'ndan önce de, ilk defa 1899'da, İspanyolları henüz kovmuştuk ki, generallerinizden biri adamızı işgal etti. Yankee askerleri, Guantanamo Körfezi'nde yıllığı sadece 2 bin dolara kiralanmış bir deniz üssünü arkalarında bırakarak 1902'de gittiler.

Daha sonra tekrar ve tekrar geldiniz. Yankee birlikleri 1906'da geldiler, 1912'de geldiler, 1917'de gene geldiler. 1920'de artık birliklerinizi kullanmağa lüzum kalmadan hükümetimizi doğrudan doğruya kontrol altına almıştınız.

Bu defa da Yankee doları, Yankee bayrağını izliyordu...

Şiddet ve para... Para ve şiddet... Yankee'lerin aklı fikri bunda mıdır? Sorunları çözmenin, halkla iş ilişkisi, senin deyiminle «dealing»in tek yolu bu mudur?

Hayır, belki de sen onlardan değilsin. Ama ne yapalım ki, dışişleri bakanlığımız, şeker korporasyonlarınız ve Pentagon böyle düşünüyor. Senin bütün bunların karşısına çıkman gerekmez mi? Senin hükümetin değil mi o?

Biz Küba'lılar pekala biliyoruz ki, bu çeşit Yankee müdahaleleri yalnız Küba'da olmadı. Dünyanın her yerinde, ama özellikle Latin Amerika'da Yankee'ler cirit atıyorlar. Senin generallerinden biri, Smedley D. Butler, bir Amerikan dergisinde aynen şunları yazıyordu:

«Yurdumun en çevik askeri kuvveti olan deniz piyadelerinin bir mensubu olarak tam 33 yıl 4 ay aktif görevlerde bulundum. Asteğmenlikten tümgeneralliğe kadar bütün rütbelerde hizmet ettim... 1914'te Amerikan petrol çıkarları için Meksika ve özellikle Tampico'da yardıma koştum. Haiti ve Küba'yı, National City Bank'ın adamları için soygun yeri haline getirdim. 1909 - 1912 arasında Nicaragua'yı, Brown Biraderler'in tefeciliğine açtım. 1916'da Dominik Cumhuriyeti'ni Amerikan şeker çıkarlarına teslim ettim. 1903'te Honduras'ta Amerikan meyve kumpanyalarının rahatlıkla at oynatmasını sağladım.

«Bütün bu hizmetim süresince şerefler, madalyalar, terfilerle taltif edildim. Geriye baktığımda, kendimi, Al Capone'den daha beter hissediyorum. O şantajını sadece üç şehrin mahallelerinde sürdürebiliyordu. Biz deniz piyadeleri ise üç kıtada cirit atıyorduk.»

Bunları söyleyen bir Küba devrimcisi değildir, hele hele **«gene yüksek atıp tutan»** bizim Fidel de değildir. Konuşan, seninkilerden biri, bir general, Amerikan Deniz Piyade Birliklerinin Tümgenerali Smedley D. Butler'dır.

Şimdi gene Küba'ya dönelim. Dolar ve bayrak daima atbaşı gider, demiştik. 1890'larda şeker üretimimizin sadece yüzde 10'u Yankee'lerin fabrikalarından elde ediliyordu. Birinci Dünya Savaşı'ndan az önce bu oran üçte bire yükseldi. 1920'lerde ise üçte iki idi...

1920'lerde soyguncu Küba politikacıları ve malımıza mülkümüze el atan kapitalistleriniz, sizin tarihçilerinizin dediği gibi, **«milyonlar dansı»** yapıyorlardı.

Bizim politikacılarımız hırsız ve uşaktılar. Sizin kapitalistleriniz ise, New York'un başları yukarıda şerefli insanları... Bizimkilere ücretini ödüyor ve büyük parsayı kendileri alıyorlardı. Ve biz Küba'lılar, her ikisinin de köleleriydik. Bizim tarihimizi yapan ve bizim hayat yolumuzu çizen, kendi yaptıklarımız veya yapamadıklarımız değildi. O, Aşağı Manahattan'ın direktör odalarında kararlaştırılırdı.

Ve biz bu adamların hiçbirini bilmezdik. Yüzlerini bir defa olsun görmemiştik.

Eğer **«aşırılığa»** sürüklenmişsek, şunu bil ki, siz daha da aşırılığa gittiniz.

Biz, birçok Latin Amerika ülkesinin tersine, gerek sizin Küba'ya yolladığınız sömürücülere, gerekse kendi Küba'lı sömürücülerimize karşı çıktık. Hâlâ da karşıyız. Karşı çıkmaya da devam edeceğiz. Ne Oriente tepelerinin bir avuç serserisi, ne de bir opera komiğin aktörleriyiz.

Bugün devrim Küba'da devam ediyor... Yarın da başka bir yerde devam ediyor olacak.

(1) Mesera - Bar kadını

DIŞ YORUM

KOMÜNİST ZİRVESİ

Moskova dünya komünist partileri konferansı, mevcut 90 partiden 74'ünün katılmasıyla 5 Haziran'da Moskova'da başlamış bulunuyor.

Şu satırların yazıldığı sırada, Kremlin'in Saint Georges salonunda toplantının ikinci haftasını sürdüren komünist zirvesi, çok sayıda gözlemcinin de altını çizdiği gibi, Sovyetler Birliği için önemli bir başarı olmuştur.

Öte yanda, konferansın bugüne kadarki gelişimine de bakılırsa, çoğu batı çevreleriyle gauchiste unsurların umdukları ideolojik çatışma, giderek uluslararası sosyalist akımda bölünme vuku bulmamıştır. Gerçi, konferansın ilk gününden itibaren ideolojik planda çetin tartışmalar olmamış değildir. Gerçekten de beklenildiği gibi, Çin - Sovyet anlaşmazlığı, adı pek açıkça anılmamasına rağmen, Çekoslovakya Meselesi ve bu iki temel sorunun uzantısında yer alan sosyalist hareketlerin çeşitliliği, çok merkezliliği v.b. ideolojik mesele tartışma konusu olmuş, değişik ülkelerin komünist partileri bu konudaki görüşlerini açıklamışlardır.

Çekoslovakya Meselesi'ne ve Çekoslovakya'ya müdahalenin komünist hareketi zayıflattığına değinen Avusturalya delegesinin çıkışı bir yana bırakılırsa, konferansta ana tartışma temasını Sovyet - Çin ideolojik çatışması teşkil etmiştir. Komünist partileri arasındaki ilişkiler, dünya komünist hareketinin ortak sorumluluğu, uluslararasılık yada ulusallık meselelerine de yine bu temel tema platform alınarak değinilmiştir.

Konferansta ideolojik alandaki tartışmalarda ağırlığı duyulan partiler, Sovyetler Birliği Komünist Partisi dışında Fransız, İtalyan, ve Romanya komünist partileri oldu.

Romanya Komünist Partisi'nin başı Çavuşesku, daha ilk seanslardan itibaren Paraguay delegesinin Çin politikasını yermesi üzerine ilk çıkışını yaptı. Romanya Komünist Partisi'nin Birinci Sekreteri'ne göre, konferansın kapanışı ideolojik çatışma ve ayrılıkların bir yana bırakılarak bütünlük endişesiyle hareket edilmesine bağlıdır. Emperyalizmle savaş, barışın korunması, sosyal gelişme bunu gerektirmektedir. Komünistler ancak bu yolu izleyerek işçi sınıfına ve komünist hareketine karşı sorumluluklarını yerine getirmiş olurlar. Konferansta temsil edilmeyen bir partiye karşı saldırıya geçmek ise, komünist hareketin bütünlüğünü sağlamak ve ayrılıkları gidermek olanaklarını çıkmaza sokacaktır.

Bununla birlikte, öteden beri Yugoslavya, Çekoslovakya meselesinde olduğu gibi, Sovyet - Çin anlaşmazlığında da «denge» unsuru rolünü benimseyen ve bu denge politikasını uygulayan Çavuşesku'nun uyarısına rağmen, konferans kendisini önce Fransız Komünist Partisi Birinci Sekreteri Waldeck Rochet, sonra da Polonya Komünist Lideri Gomulka'nın konuşmaları ve Çin'in davranışlarını ideolojik ve politik alanlarda şiddetle yermeleriyle, asıl temanın, Sovyet - Çin çatışmasının ortasında bulmakta gecikmedi.

Fransız Komünist Partisi Genel Sekreteri Waldeck Rochet, Fransız Komünist Partisi'nin başkanlık seçimlerinin birinci turunda kazandığı başarıdan da kuvvet alarak - ki bu başarı aynızamanda Maoizm'den esinlenen gauchiste grupçuklara da karşıdır? Çin'in izlediği politikayı şiddetle suçlamış ve Çin Komünist Partisi'nin 9. Kongresi'nde alınan kararlarla anti - leninist, anti - sovyet ve bölücü eğilimin daha da belirlendiğini ileri sürmüştür.

Waldeck Rochet, Fransız Komünist Partisi'nin tartışma konusu meselelerdeki düşüncelerini de şöyle açıklamıştır: «Partimiz her komünist partisinin bağımsız olması gerekir ilkesine bağlı olduğu gibi, aynızamanda proleter enternasyonalizmine bağlıdır.

«Komünist partileri bağımsız ve hakta eşttir. Baskıcı yada «yönetilen» komünist partileri yoktur. Tıpkı komünist partilerinin bir yada birçok merkezden yönetilmesi durumu olmadığı, olamayacağı gibi....

«Her parti, marksist - leninist temelde ulusal koşulları, politikayı ve eylem biçimlerini gözden kaçırmaksızın tam bir bağımsızlık içinde tayin eder.

«Yine aynızamanda proleter enternasyonalizm de, her komünist partinin doktrin ve eyleminin bölünmez parçasıdır. Partimizin sorumluluğu, Fransa'da emekçilerin savaşını başarıya ulaştırmaktır. Ama bu sorumluluk bize dünya devrimci işçi hareketinin önemini ihmale götürmez.

«Partimiz her zaman sosyalizmi kurmakta olan uluslarla, tarihin ilk sosyalist devleti sıfatını taşıyan ve bugün barış ve sosyalizm için savaşta kesin rol oynayan Sovyetler Birliğiyle, sömürgeciliğe karşı savaşan, emperyalizmin ve tutucu rejimlerin kurbanı savaşçılarla birlikte proleter enternasyonalizmine sarsılmaz bir biçimde bağlıdır.»

Waldeck Rochet ve Gomulka'dan sonra Sovyetler Birliği Komünist Partisi Birinci Sekreteri Brejnev de yine aynı temaya, Sovyet - Çin anlaşmazlığına değinmiş ve Çin'i marksist - leninist çizgiden ayrılmak, uluslararası komünist hareketi zayıflatmakla, emperyalizmle paralel eylem içinde olmakla suçlamıştır.

Brejnev'in konuşmasından sonra söz alan Çavuşesku, yine aynı temaya değinmekle birlikte bu kez «denge» politikasını daha yumuşak dozda tutmuş, özellikle Çek meselesine üstü kapalı bir biçimde dokunmakla yetinmiştir. Bununla birlikte Romen liderinin, ortak bildiride Çin meselesinin formülasyonunda birliğe ve bütünlüğe çağrıyı da içeren dengeli bir formülün bulunmasında kararlı olduğunu söylemek mümkündür.

Öte yandan konferansta dünya komünist forumunun demokratik bir biçimde çalışması ve çeşitli düşüncelerin tartışma zemini bulması konusunda azami dikkatin gösterildiği anlaşılmaktadır. Çek müdahalesinin uluslararası sosyalist harekete zararlı olduğunu öne süren Avusturalya Komünist Partisi delegesi Aarons'un demecinin Pravda'da yeralması bu endişenin sadece bir gösterişten ibaret kalmadığını kanıtlayacak niteliktedir.

Moskova Konferansı, dünya komünist hareketinin ideolojik plandaki sürtüşmelere rağmen, ağırlığını duyuran bir çoğunlukla ulusallık ve uluslararasılığın sınırlarının tayininde ve emperyalizmle mücadelede hareketin birliği gibi temel sorunlarda ortak bir çizgiye varma yönünde önemli adımlar atmıştır.

Moskova komünist zirvesi, herhalde Arnavutluk Komünist Partisi'nin organının iddia ettiği gibi ayrılık ve bölünme kavgaları arasında geçmemiş ve kocaman Sovyet kurdu, öteki ülkelerin «küçük «çakal»larını gövdeye indirmemiştir.

Hüseyin BAŞ

Tiyatro yazarlığım üzerine III

Hapishanede yaptığım tiyatro çalışmaları

Nazım HiKMET

Büyük bir alçakgönüllülükle kendisinin «üçüncü sınıf bir dramyazarı» olduğunu söyleyen Nazım Hikmet

Ana çizgisini anlattığım bu piyes ancak üç gece oynanabildi İstanbulda. Dördüncü günü Ankaranın emriyle yasak edildi. Bahane diye de Baytarların protestosu ileri sürüldü. Piyeste Profesörün: Ben baytar değilim, ineklere bakamam, diye bir röpliki var. Ama asıl sebep, prömyerinden sonra seyircilerin, — büyük çoğunluğu gençlik ve işçiydi. — yaptıkları gösteri. Salondan bir saat çıkmadılar. Bizi hesapsız kere sahneye çağırdılar. Nihayet ben arka kapıdan çıktım ama sokak ağız ağıza insan doluydu. Beni ortalarına aldılar ve bir cemmi gafir halinde gece yarısı istiklâl caddesine çıktık. Aynı şey üç gece tekrar etti. Sonra, dedim ya, yasak.

Kafatası, Türkiyede, Meyerhold okulunun kimi prensipleriyle sahneye konmuş ilk piyestir sanıyorum. Dediğim gibi, bu okulun bütün prensipleriyle değil, kimi prensipleriyle.

Bu piyesi 951'de sanırsam, Moskova radyosu bir kaç kere oynadı. Bir kaç yıl önce de Gence Dram tiyatrosunda seyretmek nasiboldu, E'iber Babayef ve Azerbaycanlı romancı ve dramyazarı Mehti Hüseyin'le seyrettik. Üstat beğendi hem oynanışı hem piyesi. Ben oynanışı beğendim, piyesi yazdığıma pişman değilim, ama piyesi beğenmedim.

■

Süslü püslü, kadifeli, yaldızlı, perdeli, dekorlu bir kapalı kutunun içine tiyatroyu hangi tarihte, nerde soktular ilkönce? Bilmiyorum. İyi mi oldu bu, kötü mü? Bunu da burda tartışacak değilim. Ben kendi payıma, açık havada, pazaryerinde, şehir meydanında oynanan tiyatronun hasretini çekerim arada bir. Her zaman değil, arada bir bu hasretim teper.

Yılını hatırlıyamıyorum, Moskovada bir çocuk bayramı dolayısıyla yapılacak şenliklerin oyunları için bir müsabaka açılmıştı. Nikolay Ek'le katıldık biz de müsabakaya. Bizim piyesimiz de birinciliklerden birini kazandı. Bir hafta sirkte oynandı. Rejisör: Ek.

Kapalı da olsa, kubbeli de olsa sirkte, açık hava tiyatrosunun, pazar yeri, şehir meydanı tiyatrosunun halkçılığı, gösterişi, şenliği, dolu dizgin heyecanı yaşar.

Bizim piyeste dram artistleri, balerinler, sirk artistleri - insan ve hayvan sirk artistleri - yan yana, bir arada oynıyordu. Olaylar hem yerde, ortada gelişiyordu, hem de yukarda dört yana gerili dört sinema perdesinde. Seyirciler de, - çoğu çocuk, - arada bir katılıyordu oyuna.

Şimdi bunları yazarken, bu denemeyi, daha da geliştirerek, niye tekrar etmediğimize üzüldüğümü anlıyorum.

Anılarımın sırasını şaşırdım yine. Farkındayım bundan boyuna şikâyet ediyorum. Ama insan tarih sırasiyla mı, mutlaka kronolojik bir düzen içinde mi hatırlar başından geçenleri?

İstanbulda Ertuğrul Muhsin iki piyesimi daha sahneye koydu 930 yıllarında: **«Bir ölü evi»** yle **«Unutulan Adam»**ı. «Bir ölü evi»nin ikinci varyantını Leningrat'ta Komisarjevski tiyatrosu oynadı dört beş yıl önce Adını değiştirdim: **«Bayramın ilk günü»**. Promyerine Mihail Zoşenko'yla gittikti. Üstat beğendiydi piyesi, ben de çok sevindiydim. Zoşenko'nun bir çok hikâyesini çevirdim türkçeye, ustalığının hayranıyım. Türk burjuva basını, «Sovyetler Birliğinde insanlar gülmeği unutmuştur, mizah edebiyatı ölmüştür» filân diye yaygarayı bastıkları bir sırada Zoşenko'nun yayımlanması çok iyi olduydu. Onbinlerle Türk okuyucusu, Zoşenko'nun acı ama çok derin ve asla kötümser olmıyan hikâyelerini okuyarak Sovyetler Birliğini sevdi sanıyorum.

«Bir ölü evinin» konusu, klâsik burjuva miras dâvası. Dört gün oynandı ancak. Hayır hükümet yasak etmedi. Seyirci gelmedi. Sebebini anlatayım.

«Kafatası» denemesini gözönünde tutarak, — sonradan anlaşıldı ki gereğinden çok gözde tutmuşuz bu denemeyi, — yeni piyesin yasak edilmemesi için yazarının adını değiştirdik. Bundan dolayı da piyese gelen çoğunluk benim okuyucularım değil, burjuva, küçük burjuva seyircilerdi. Birinci perdenin ortasında haykırmağa başladılar: Bu ne rezalet! Mukaddesatımız tahkir ediliyor! İkinci perde açıldığında salon yarı yarıya boştu. Üçüncü perdenin ortasında, galeri kalaba-

lıkçaydı ama, salonda dört beş kişi kalmıştı. Dedim ya böyle *parlak bir prömyerden sonra* piyes ancak dört gün tutunabildi. Bundan ötürü Muhsin öteki piyesi adımla sanımla sahneye koydu. Baş rolü de kendisi oynadı. **«Unutulan Adam»** 933'te yazmıştım, hapislerimden birinden çıktıktan sonra.

Bunun da ikinci varyantını iki yıldır Sovyet Ordusu Tiyatrosu başta olmak üzere bir çok yerde oynuyorlar. Demokratik Almanyada, Çekoslovakyada da.

İstanbuldaki prömiyeri MHAT'ın bir aktrisiyle seyretmiştik. Adını hatırlamıyorum. Yirmi yıllarında Moskovadaki Türk Elçiliği baş kâtibi olan Fuat Carım beyle evlenip Türkiyeye gelmiş. Sonra otuz yıllarında sanırsam bir rolü oynamak için bir kaç zamanlığına Moskovaya döndü. Gözümün önüne uzunca boylu zayıfça ve çok kocaman kara gözlü güzelliği acayip ve çok akıllı bir genç kadın geliyor. Yazık, adını hatırlıyamıyorum. MHAT'a telefon edip öğrenmeli. (21) Piyesi de oynanışını da pek beğendiydi. Hiç unutmam: Bunu *rusçaya* çevirip Moskovaya MHAT'a yollayın, dediydi. Aklıma birden bire ne geldi bakın: Bir gün Fuat beyin köşkünde bahçede oturuyorduk. Fuat bey, karısı ve beş altı yaşındaki oğulları. Oğlan bahçedeki bir çukuru koşa koşa atlamağa çalıştı bir iki kere, ama her keresinde çukurun başında irkilip durdu. Anası oğlanın yanına gitti. Atla, dedi. Madem ki atlamak istedin, geri dönmek olmaz. Oğlan:

— Korkuyorum anne, dedi.

Ana:

— Korkaklık kadar ayıp şey yok bu dünyada, dedi. Atla. Atlıyamazsan düşersin çukura, canın yanar, zarar yok, bir kere daha atlamağa çalışırsın. Atla...

Ve oğlan atladı çukuru.

1938 de hapse düşdüm. On üç yıl kadar *yattım bu keresinde*. Beş piyes yazdım içerde: **«Ferhatla Şirin yahut Bir Sevda Masalı»**, **«Yusufla Zeliha yahut Yusuf ve kardeşleri»**, «İstasyon», «Fıtnat», «Yerdepremi». Bunlardan **«Ferhat ve Şirin»** Moskovada, Pıragda, Berlinde ve daha bir kaç şehirde oynandı. **«Yusuf ve kardeşleri»** Çekoslovakyada ve Demokratik Almanyada oynandı. Ha, **«Ferhat ve Şirinden»** bir de filim yapıldı. Berbat bir şey. Hatırladıkça utanırım hâlâ. **«Yerdepremiyle Fıtnatın»** müsveddeleri bile kalmadı, kayıplara karıştı ikisi de. **«İstasyonu»**, konunun temelini ele alarak yeniden yazdım. Hiç bir yerde oynanmadı.

Amerikayı yeniden keşfetmek diye bir iş var, komik bir iş çok kere. Ama kimi kere de, Amerikanın keşfedilmediğini gerçekten *bilmeyip* te bunu büyük bir ciddiyetle yaparsan, keşfettim diye de dehşetli sevinirsen, sonra karaya çıkıp ta Amerikada Avrupalıların çoktandır toprağı sürdüklerini görürsen durumun yalnız komik değil azıcık ta acıklıdır. Benim başıma işte böyle bir kâşiflik işi geldi dramyazarlığı alanında.

Hapiste insanın vakti çoktur, hapisane iş temeli üstüne kurulmamışsa. Kurulmuşsa yorgunluktan düşünmeğe vaktın kalmaz sanıyorum. Ama benim yattığım hapisanelerde düşünmekten başka yapacak iş yok gibiydi. Yalnız son beş yıl dokumacılık etmek bahtiyarlığına kavuşabildim.

Çağdaş piyeslerde monoloğların hemen hemen ortadan kalktığını düşündüm. Monoloğların geliştirilmesiyle, yeni bir açıdan işlenmesiyle iç dünyamızın sahnede baş rollerden birini oynıyabileceğini keşfettim. **«Ferhatla Şirinde»** bu icadımı gerçekleştirmeğe çalıştım. **«Yusufla Zelihada»** da aynı keşfin sevincini duydum. Ferhatla Şirinde, kahramanlar bir yandan bir birleriyle konuş*uyor, bir yandan da* akıllarından geçenleri bir birlerine değil, seyircilere söylüyordu. Kimi kere de, uzun bir süre, her biri yüksek sesle düşünüyordu. Sonra, kimi kere, kahramanlar, bir başlarına konuşuyorlardı kendi kendileriyle, yani klâsik monoloğ. Sonra, Yusuf'la Zeliha'da, Zelihanın üç tonda sesi, iç dünyasının üç ayrı monoloğunu söylüyor, Zeliha ağzını açmadan pantomima oy*nuyordu*. O zamanlar daha magnitofon yoktu, belki vardı da benim haberim yoktu. Bundan dolayı bu üç sesi gramofon plağına yazdırmayı düşündüm. Bu keşiflerimden o kadar memnundum ki, hapisten çıkar çıkmaz ilk işim arkadaşlara bu iki piyesi okumak oldu. Okudum ve «Hafifçe sırıtarak» yüzlerine böbürlene böbürlene baktım. Birisi:

— İyi ama, dedi, bu senin marifetin, hem de âlâsını Sartre çoktan yaptı.

Hapiste yatmanın kötülüklerinden biri de, dramyazarı için, dünyada, dramyazarlığı alanında olup bitenlerden haber alamaması. Ama dünya öylesine büyük ki, dramyazarları o kadar çok ki, bu alanda olup bitenlerin tümünden haber alamamak için hapse düşmek te şart değil. Yani Amerikayı ye*niden keşfetmek için tiyatro iş*lerinde ille de hapislik gerekmiyor. Netekim, Moskovaya geldikten sonra yazdığım bir iki piyeste de başıma aynı iş geldi. Yani bu piyeslerden kimisi oynanmadı, ilkönce benim tarafımdan kullanıldığını sandığım bazı marifetlerin benden çok önce kullanıldıklarını sonradan öğrendim.

Bu anlattıklarımdan, düşünüyorum da, şöyle bir sonuç çıkarıyorum. Belirli devirlerde, belirli mesleklerden insanlar; dâhisinden sıra neferine kadar, bilimde, teknikte, güzel sanatlarda filân, dünyanın dört bucağında, hattâ hapisanede, aynı sorularla karşılaşıyor, aynı karşılıkları veriyor; irili ufaklı, çok önemli, az önemli aynı keşifleri, aynı icatları yapıyor, çok kere birbirlerinden habersiz. Böyle bir sonuca varmam da bir yandan kendi kendimi avutma, bir yandan da Amerikayı yeniden keşfetmenin bir çeşidi galiba...

Azkala unutuyordum: Moskovaya döndükten sonra bir sürü piyes yazdım: **«Türkiye'de»**, **«Enayi»**nin ikinci varyantını, **«İvan İvanoviç var mıydı yok muydu?»**, **«İnek»**, **«İki inatçı»**, **«Tartüf — 59»**, **«Her şeye rağmen»**, **«Prag saatleri»**, **«Demoklesin kılıcı»**. Çoğu oynanmadı. *Bence* iyi de oldu. Ömrüm boyunca hep tiyatronun etkisi altında kaldım ama üçüncü derecede bir dramyazarından daha yükseklere çıkamadım. Ama ne de olsa bu meselede kötümser değilim. İyi bir dramyazarı olabileceğimi umuyorum. Can çıkmadan umut çıkmıyor derler.

Nisan - Haziran 1962
Moskova

***(21) MHAT'a telefon et*meğe lüzum kalmadı, çünkü bu yazı çıktıktan iki gün sonra, MHAT'ın baş aktörlerinden biri olan Vasili Toporkof'tan Nâzım Hikmete mektup geldi. Toporkof, yazıda söz edilen aktrisin Suhaçeva Yelena Georgiyevna olduğunu açıkladı. — E. B.**

Seçime doğru sosyalist dergi ve gazeteler artıyor

GENEL seçimler yaklaşırken yurtta yeni dergi ve gazeteler de sosyalist mücadeleye katılmaktadır.

İstanbul'da TİP Fatih İlçesi'nin yayınladığı KURTULUŞ Gazetesi'nden sonra iki ilçe daha yayın organına sahip olmuştur. Beyoğlu İlçesi'nin yayınladığı **KARDEŞ** ve Kadıköy İlçesi'nin yayınladığı **EKMEK**... Kardeş Gazetesi **«Hey Gravatlılar»** başlığı altında yayınladığı yazıda şöyle demektedir: **«Ağzı laflı, eli kalemli beyefendiler. Hey pardropeular, hey gravatlılar... Lüks salonlarda batılı moda lokallerinde Amerika'ya sömürücüye karşı çıkılmaz. Oralarda bizler oturmuyoruz. Oralarda gelingüvey olmayın. Eğer çikolata bebeleri gerçekten taklitçi, batıdan yana değil de bizden yana iseler aşağımıza gelsinler.»** Ekmek ise, **«Halktan yana tek parti TİP»** başlığı altında emekçilere şöyle seslenmektedir: **«Yapacağınız şey şu: Hepiniz madem ki çalışan işçiler, köylüler, emekçilersiniz. Öyle ise önce sizin gibi sizden olanların kurduğu TİP'e girmeniz gerekir. Yalnız girmekle kalmayın. Orada söz ve karar sahibi olun. Sonra da seçimlerde kendi partinize oy veriniz.»**

Yazarları tamamen emekçiler olan **PROLETER** Dergisi de bir süre yayınına ara verdikten sonra yeniden çıkmağa başlamıştır. PROLETER ilk sayısında **«Böyle gelmiş böyle gitmeyecek»** başlığı altında Köylü Mustafa Demirel imzasıyla şöyle demektedir. **«İşçi ve köylü kendi partimizi, yani TİP'i iktidara getirmedikten sonra kurtuluş yok bizim için. Oylarımızla zengini daha zengin edeceğimize, fakir fukaraya iş sahası açmak, çocuklarımızı okutmak, hastalarımıza bedava baktırmak elimizdedir. Bunun da bir tek yolu vardır: Kendi partimizden kendimiz milletvekili olacağız! O zaman kasabaya gelen tohumu, gübreyi, krediyi zenginler bölüşemez. Sürer, ekeriz, biçeriz güvenip ötesine, milletin öz kazancı milletin kesesine...»**

Malatya'da yayınlanan **HALKIN DERDİ** Gazetesi de TİP'lilere şu uyarmada bulunmaktadır: **«Özellikle seçimler yaklaştıkça uyanıklığımızı çok artırmak, son derece dikkatli olmak, partimizin gücünü kırmak, partililer arasına ikilik sokmak, sen ben kavgası yaratmak için girişilen teşebbüsleri boşa çıkarmak zorundayız. Partimizin üzerine titremeliyiz. Ona sımsıkı sarılmalıyız. Onu her türlü zararlı etkilerden uzak tutmalıyız. Onu namusumuz gibi korumalıyız.»**

Tunceli'de yayınlanan **EZİLENLER** Gazetesi'nde Kemal Burkay **«Halkların Özgürlüğü»** başlığı altında şöyle demektedir: **«Ellerinde zincirlerle dünyayı yönetmeye kalkanlar şunu iyi bilsinler ki, hiçbir ulus sonuna dek köleliğe razı olmaz. Bu çağ, özgürlük alevinin dalga dalga yayıldığı çağdır. Bir ulusun özgürlük isteğine hiçbir engel dayanamaz. Ne kurt köpekleri, ne işkenceler, ne tanklar, toplar...»**

Köyceğiz'de yayınlanan **KÖYCEĞİZİN SESİ** Gazetesi'nde Erdal Orhan, **«Rezil Asker Yankee»** başlığı altında Amerikan denizcilerinin Fethiye limanında çıkarttıkları rezaletleri söz konusu ettikten sonra, **«Türk topraklarında yabancı askerler, bizim karakaşımıza karagözümüze durmuyorlar. Bizi sömüren devletlerin menfaatlerini koruyorlar. Onları atmadıkça, kuduracaklar ve bugün benim boğazımı sıkan o Amerikan askeri, Vedat Demircioğlu'nu ve Taksim'de hunharca öldürülen devrim şehitlerini aramızdan çekip alan bu rezil herifler bir gün hepimizin boğazına yapışacaklar. Yol yakınken uyanalım, yıllanmış liderlerin akıl almaz oyunlarına kapılıp gideceğimize, Atatürk'ün «Hakimiyet Milletindir» sözünü bir kere daha gösterip şu güzelim yurdumuzu emperyalistlerden temizleyelim.»** demektedir.

Zonguldak'ta yayınlanan **SÖMÜRÜCÜYE YUMRUK** Gazetesi, maden işçilerine şöyle seslenmektedir: **«Ey maden işçileri! Dörtbuçuk ayda 23 işçi kardeşimiz ölmüş. Kim bu ölenler? Yeraltından kömürü çıkaranlar. Yani kazmacı, yani tağımcı, yani domuz damcı, taramacı, tabancı, düğmeci. Herşeyi yapan onlar. Her gün en az on araba kömür çıkaran kazmacı. Ölen yine o. Ama paranın çoğunu alan o değil. Otuz gün çalış, bir gün kendine, 29 gün yiyicilere. Ey maden işçileri! Bunları söylemek kötü mü? Kötü diyorlar. Niye? İşlerine gelmiyor! Niye? Keyifleri bozulur, rahatları kaçar! Niye? Bir gün hesabı sorulur. Sorulacak mı? Sorulacak! Sorulsun mu? Sorulsun! Evet mi? Evet. Hep beraber, elele, yanyana. İşçi köylü yanyana. Birleşelim. Sınıfımızı bilelim!»**

Piraziz'de yayınlanan **GERÇEK** Gazetesi'nde Emin Tonguç, **«Açıkça söyliyelim»** başlığı altında şöyle söylüyor: **«Neden geriyiz? Neden Amerikan hegemonyası Türkiye'de hüküm sürüyor? İşte bunların cevaplarını tam olarak ortaya koyunca Türkiye'nin durumu hakkında gerçek bir yargıya varmış sayılırız. Bu sorulara gerçek anlamda cevap verildiği zaman hemen kıyametler kopuyor. Ne komünistliğimiz kalıyor, ne dinsizliğimiz. Karadeniz madenlerinin Amerikalılara neden verildiğinin, alivre satışlarla fındık fiyatı üzerinde olan oyunların ve binlerce soruların cevabı var, biliyorsunuz, söyleyemiyorsunuz. Dolayısıyla da halk kitlelerine bu soruların cevabı doğru olarak intikal etmeyince bu devran sürüp gidiyor. Ama her şeye rağmen yiğitçe dikilmek gerek, bu ülkenin sorumluluğunu duymak gerek.»**

ABiDiN DiNO'YA SANSÜR!

Aynı galeride Kuzgun Acar da heykellerini sergilemiş.. Onbeş ayrı kompozisyonu bütünüyle birbirini tamamlayan çalışmalar. Kuzgun Acar'ın belirlenmiş bir uslubunu yansıtan heykeller, sanatçının yeni olmaya, orijinal ve başarılı eserleridir...

... İşte Galeri I'de açılan bu iki serginin çalışmalarına baktığımız vakit, kişisel çabaların dengelediği üslupları görebiliyoruz:

HAYATİ ASILYAZICI
(Akşam - 11.6.1969)

ANT'ın notu: Sayın Asılyazıcı'nın Akşam'daki yazısını baştan sona taradık, Galeri I'de açılan öteki serginin ne olduğuna dair bir kayıt bulamadık. Sonradan anlaşıldı ki, Kuzgun Acar'la beraber aynı galeride sergi açan Abidin Dino'dan hiçbir şekilde sözedilmemesi için sosyalist(!) Akşam'ın yöneticileri sekreteryaya kesin emir vermişler... Sekreterler de bir kalem darbesiyle yazının baş tarafındaki Abidin Dino ile ilgili kısmı çıkartıp atmışlar. Ancak üzerinde düzeltme yapmak zahmetine de katlanmamışlar. Haber bu yüzden bir hilkat garibesi haline gelmiş. Kurtuluş Savaşı döneminin sosyalistlerine küfrettiren Akşam'cıların Abidin Dino'yu da, komik olmak bahasına bir çırpıda silip atıvermelerine herhalde şaşmamak gerek!

Aman üstad, biraz dikkat!

Ant Dergisi, «Serbest Fırka Oyunu» hakkında Yeni İstanbul'da çıkan üç yazımdan birine makas vurup aldığı otuz, kırk satırı «Basın Özetleri» arasında neşretmiş... Tepesine de şu hokkabaz hotozunu oturtmuş:

«Uydurma Fırka»

Ant'çılar güya zeki davranmak istemişler... Ama sadece ayıp etmişlerdir. O fıkralarda uydurma tek kelime yoktur.

NİZAMETTİN NAZİF
(Y. İstanbul - 11.6.1969)

ANT'ın notu: Aman üstad! Galiba yaş ilerledikçe miyopluk da arttı. Bizim «uydurma» dediğimiz şey fıkra değil, «fırka» dır. Nitekim siz de başlığı doğru, yani «Uydurma Fırka» olarak iktibas etmişsiniz. Ancak okurken bir takdim - tehir hatasına kurban giderek «fırka»yı «fıkra» olarak okuduğunuz anlaşılıyor. Aman biraz dikkat, biraz ihtiyat, biraz sükûnet! Göz aldanmasına uğrayıp da boşuna sinirlenmek bu yaşta sıhhate zararlıdır, bir uydurma fırka uğruna tatlı canınızdan olmayın! Ziyafetlerde kafayı çekerek meslekdaşlarınızın protestolarına aldırış etmeden methiyeler düzmeye devam edin!

haftanın karikatürü

Günün mâna ve ehemmiyetine uygun bir ilân!

(Tercüman - 12.6.1969)

ANGLO - AMERİKAN UŞAKLARINA DUYURU!

Mestureler yetiştirme şirketi!

HAYIRLI BİR TEŞEBBÜS İÇİN :

Gözümüzün nuru kız evlatlarımızı, islami şartlara ve milli öflerimize uygun vasıfta yetiştirecek kültür müesseselerini kuracak anonim şirkete, asgari 500 ve azami 50 bin lira sermaye koyarak bu ulvi hizmete yardımcı olmayı arzu eden hamiyetli zevat-ı muhteremenin malumat almak için mektupla Posta, Kutusu 194 - Kadıköy - İstanbul adresine müracaat buyurmaları temenni ve rica olunur.

MÜTEŞEBBİS HEYET

(Bugün - 12.6.1969)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdürü: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare Yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/11 - İSTANBUL ● Tel.: 27 81 09 ● P.K. 934 — Sirkeci - İSTANBUL Ankara Temsilciliği: Tel.: 13 40 20 ● Dizgi: ESENDİKLİ MATBAASI ● Baskı: VATAN

● Taşra Dağıtımı: HÜRRİYET DAĞITIM A.Ş. — Cağaloğlu - İstanbul, Tel.: 27 38 5● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 - İSTANBUL, Tel.: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 44 Lira. Altı Aylık 22 Lira. Üç Aylık 11 Lira ● İlan: Santimi 25 Lira; Yayın ilanları yüzde 50 indirimlidir ● Tam sayfa yayın ilanları 1500, yarım sayfa 800 Lira'dır ● Küçük yayın ilanları kelimesi 75 Kuruştan kabul edilmektedir